

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta životního prostředí

Katedra plánování krajiny a sídel

Pozemkové úpravy jako potenciální nástroj řešení venkovského prostoru

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Blanka Kottová, Ph.D.

Bakalant: Šárka Vejsadová

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Šárka Vejsadová

Územní technická a správní služba v životním prostředí

Název práce

Pozemkové úpravy jako potenciální nástroj řešení venkovského prostoru

Název anglicky

Land consolidation programme as a possible tool for development of countryside

---

Cíle práce

Cílem práce je popsat proces pozemkových úprav jako možného nástroje řešení vývoje venkovského prostoru, analyzovat prospěšnost realizovaných opatření PSZ a zhodnotit reálné dopady pozemkových úprav na rozvoj dotčeného území ve venkovském prostoru.

Na základě analýz budou zodpovězeny výzkumné otázky, a to:

1. Jakou roli sehrávají pozemkové úpravy v řešení dopravní infrastruktury, s tím související kvality života ve venkovských oblastech?
2. Jaké jsou přínosy realizace protierozních a vodohospodářských opatření a také prvků ÚSES?
3. Jaké jsou perspektivy budoucího vývoje realizací společných zařízení s ohledem na rozvoj venkova?

Metodika

Zadaná práce bude mít charakter studie. Autorka zpracuje podrobnou literární rešerši k danému tématu. Praktická část bude situována do lokality s ukončenou komplexní pozemkovou úpravou. Analýza bude vycházet z dostupných písemných i mapových podkladů a terénního šetření. Výsledným výstupem bude komplexní vyhodnocení efektivnosti pozemkových úprav, vyhodnocení vlivu na rozvoj dotčeného území a zodpovězení výše uvedené otázky.

Výsledky budou zpracovány v textové a grafické podobě a doplněny fotodokumentací.

Doporučený rozsah práce

dle Nařízení děkana č.01/2020 – Metodické pokyny pro zpracování bakalářské práce na FŽP

Klíčová slova

pozemková úprava, plán společných zařízení, venkovský prostor

---

Doporučené zdroje informací

- BATYSTA, M., DOUBRAVOVÁ, J., HALUZOVÁ, J., JACKO, K., JANEČEK, B., KAPIČKA, J., KULÍŘOVÁ, P., NEDVĚDOVÁ, V., NOVOTNÝ, I., PODHRÁZSKÁ, J., SEKÁČ, P., SKLENIČKA, P., TROMBÍK, P., VÁLOVÁ, M., VOPRAVIL, J., 2014: Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru. SPÚ ČR, Praha.
- HARTVIGSEN, M., 2014: Land reform and land fragmentation in Central and Eastern Europe, Land Use Policy 36 (2014): 330-341.
- MAZÍN, V. A., 2014: Pozemkové úpravy v kulturní krajině. Západočeská univerzita v Plzni.
- MCSWEENEY R., 2019: Explainer: Desertification and the role of climate changes. CarbonBrief.
- MMR, 2019: Koncepce rozvoje venkova. MMR, Odbor regionální politiky, Praha.
- SPÚ, 2020: Metodický návod k provádění pozemkových úprav. SPÚ, Odbor metodiky pozemkových úprav, Praha.
- SPÚ, 2021: Koncepce pozemkových úprav na období let 2021 – 2025. SPÚ, Praha.
- VOŠTA, M., 2010: Udržitelný rozvoj venkovského prostoru České republiky v kontextu nástrojů Evropské unie. Acta Oeconomica Pragensia 18(5): 20-34.
- Vyhláška č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav.
- Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.
-

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – FZP

Vedoucí práce

Ing. Blanka Kottová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 14. 2. 2022

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2022

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 07. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: **Pozemkové úpravy jako potenciální nástroj řešení venkovského prostoru** vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu práce a uvedeny v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby. Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Sokolově dne 26.3.2022

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Ing. Blance Kottové, Ph.D.

Pozemkové úpravy jako potenciální nástroj řešení venkovského prostoru

Abstrakt

Bakalářská práce přináší analytické znalosti o problematice komplexních pozemkových úprav a také nástroje pro řešení venkovských oblastí v České republice se zaměřením na návrh a implementaci prvků z dokumentace plánu společných zařízení, které jsou nedílnou a klíčovou součástí procesu KoPÚ s jasným cílem pomoci při řešení problémů, jakými jsou zpřístupnění pozemků, prostupnost krajiny, ekologická stabilita, zmírnění nepříznivých klimatických změn a v neposlední řadě zajištění volnočasových aktivit pro občany (např. cestovní ruch, cyklostezky atd.). Teoretická část zdůrazňuje analýzu celého procesu komplexních pozemkových úprav a v následujících kapitolách a podkapitolách je rozbor celého procesu pozemkových úprav, jako je předmět, účel, formy a cíl v celé jeho celistvosti a komplexnosti definované legislativním rámcem. Praktická část této práce hodnotí realizované prvky z plánu společných zařízení v rámci dokončeného procesu KoPÚ v řešeném, studijním katastrálním území a tyto implementované prvky porovnává, srovnává a následně hodnotí s dalšími dvěma katastrálními územími v okrese Sokolov, kde KoPÚ se shodně zrealizovanými prvky byly dokončeny. Srovnávací analýza je zaměřena na cestní síť, územní systém ekologické stability. Bakalářská práce je zpracována ve formě studie a řešené prvky z plánu společných zařízení byly podrobeny analýze současného stavu a místnímu průzkumu v území, vše doplněno fotodokumentací. Tato bakalářská práce jasně demonstruje smysluplnost a komplexnost (terénních) pozemkových úprav jako nástroje pro řešení venkovských oblastí a s tím spojené zvýšení konkurenceschopnosti a kvality života ve venkovských oblastech, a to prostřednictvím výstavby společných zařízení v rámci dokončených komplexních pozemkových úprav.

Klíčová slova: pozemkové úpravy, dokumentace plánu společných zařízení, krajina, cestní síť, katastrální území, venkovský prostor.

Landscaping as a potential tool for solving rural areas

Abstract

The bachelor's thesis brings analytical knowledge on the issue of complex landscaping, as well as tools for solving rural areas in the Czech Republic with a focus on design and implementation of elements from documentation of joint facilities, which are an integral and key component in the process of KoPÚ with a clear goal to help solve problems. such as landscape permeability, ecological stability, mitigation of adverse climate change and, last but not least, the provision of leisure activities for citizens (eg tourism, cycle paths, etc.). The theoretical part emphasizes the analysis of the whole process of landscaping and in the following chapters and subchapters is an analysis of the whole process of landscaping, such as subject, form, content and goal in all its integrity and complexity defined by the legislative framework. The practical part of this work evaluates the implemented elements from the plan of common facilities within the completed KoPÚ in the solved, study cadastral area and compares, compares and then evaluates these implemented elements with two other cadastral areas in Sokolov district, where KoPÚ also took place and were completed. The comparative analysis is focused on road networks, territorial system of ecological stability and anti-erosion measures. The bachelor's thesis is prepared in the form of a study and the solved elements from the plan of common facilities were subjected to an analysis of the current state and the local survey in the area, all also supported by photo documentation. This bachelor's thesis clearly demonstrates the meaningfulness and complexity of landscaping as a tool to address rural areas and the associated increase in competitiveness and quality of life in rural areas, all through the construction of joint facilities under the completed complex landscaping.

Keywords: land improvements, documentation of the plan of common facilities, landscape, road network, cadastral area, rural area

Obsah

1. Úvod	1
2. Cíle práce	2
3. Literární rešerše	3
3.1. Krajina jako předmět krajinného plánování	3
3.1.1. Význam pojmu krajina	3
3.1.2. Ochrana přírody a krajiny	4
3.1.3. Krajina a krajinné plánování	4
3.2. Rozvoj venkovského prostoru	5
3.2.1. Venkov, venkovský prostor – vymezení	5
3.2.2. Aktéři a nástroje rozvoje venkova	5
3.2.3. Rozvojové možnosti obcí, spolupráce obcí jako faktor rozvoje	8
3.2.4. Synergický přístup k rozvoji venkova	9
3.2.5. Udržitelný rozvoj venkovského prostoru v kontextu nástrojů EU	10
3.2.6. Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru	11
3.3. Pozemkové úpravy	11
3.3.1. Předmět pozemkových úprav	12
3.3.2. Účel pozemkových úprav	12
3.3.3. Cíle pozemkových úprav	13
3.3.4. Formy pozemkových úprav	14
3.3.5. Legislativní rámec pozemkových úprav	15
3.4. Společná zařízení v pozemkových úpravách	16
3.4.1. Plán společných zařízení	16
3.4.2. Realizace společných zařízení	18
3.4.3. Financování společných zařízení	18
3.4.4. Polyfunkčnost společných zařízení	19
3.4.5. Rozdělení společných zařízení	19
3.5. Financování pozemkových úprav	22
3.5.1. Zdroje financování pozemkových úprav	22
3.5.2. Program rozvoje venkova ČR 2014 – 2020	22

3.6. Koncepce pozem. úprav na období 2021 – 2025	23
3.6.1. Zajištění finančních zdrojů ze státního rozpočtu a EU.....	23
3.6.2. Vytvoření dostatečné rezervy státní půdy	25
3.6.3. Priority v provádění pozem. úprav (realizace SZ)	26
3.6.4. Koncepce pozemkových úprav z hlediska priorit krajských pozemkových úřadů 2021 – 2025	26
3.6.5. Charakteristika spravovaného území KPÚ pro Karlovarský kraj	27
4. Charakteristika zájmového území	29
5. Metodika	32
5.1. Identifikace území.....	32
5.2. Terénní průzkum.....	33
5.3. Použité podklady.....	34
5.4. Práce v software.....	34
5.5. Postup řešení.....	34
5.6. Metoda komparační – popis aplikace metody.....	34
6. Současný stav řešeného území.....	35
7. Výsledky	49
7.1. Výstupy z provedené analýzy v k.ú. Hrádek u Krajkové.....	49
7.2. Komparace tří katastrálních území v okrese Sokolov	52
7.3. Zodpovězení výzkumných otázek.....	53
8. Diskuze	56
9. Závěr a přínos práce.....	59
10. Přehled literatury a použitých zdrojů	61

Seznam zkratek

KoPÚ	Komplexní pozemková úprava
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OPŽP	Operační program Životního prostředí
PRV	Program rozvoje venkova
PSZ	Plán společných zařízení
PF ČR	Pozemkový fond ČR
SPÚ	Státní pozemkový úřad
HPC	Hlavní polní cesta
VPC	Vedlejší polní cesta
SPC	Sezónní polní cesta
VHO	Vodohospodářské opatření
ÚSES	Územní systém ekologické stability krajiny
BK	Biokoridor
BC	Biocentrum
IP	Interakční prvek

1 Úvod

Krajina v České republice prošla vlivem a působením člověka složitým vývojem, na kterém se podepsaly střídající se politické a hospodářské vlivy. V důsledku velkoplošného obdělávání půdy pak došlo ve venkovských oblastech především k zániku polních cest, přirozených liniových prvků a dalších přírodních a krajinotvorných elementů.

K obnově zaniklých polních cest, absenci přirozených liniových prvků a dalších krajinotvorných prvků ve venkovských oblastech jsou jediným nástrojem pozemkové úpravy.

Pozemkové úpravy jsou cílevědomým souborem opatření, která zavádí do života venkova zásadní změnu v chápání vztahu ke krajině, způsobu jejího užívání a správy majetku, činí venkov přívětivým sociálním prostorem s malebnou krajinou.

Součástí komplexních pozemkových úprav je vždy plán společných zařízení. Návrhu plánu společných zařízení předchází podrobný průzkum terénu se zaměřením na řešení vodohospodářských poměrů včetně ochranných pásem vodních zdrojů a ochrany území před vodní a větrnou erozí, průzkum z hlediska dopravního systému, ochranu a tvorby životního prostředí a průzkum z hlediska optimalizace druhů pozemků.

Podrobný průzkum terénu lze tedy chápat, jako tvůrčí nástroj, který konstruktivně vede k ochraně přírody a tvorbě krajiny. Využívá celou řadu metod a postupů, jak technických, tak i krajině ekologických.

Dokumentace podrobného průzkumu terénu je podkladem k tvorbě plánu společných zařízení. Jde o návrh veřejně prospěšných opatření, která budou k užitku všem uživatelům dotčeného území. Plán společných zařízení tak řeší zpřístupnění pozemků - polní cesty, navrhuje vodohospodářská a protierozní opatření a krajinotvorná opatření jakými jsou biokoridory, aleje, či doprovodná zeleň.

A zde je na místě, opět poukázat na významné a nezastupitelné místo pozemkových úprav, které dávají konkrétní podobu krajině, a to pomocí nezbytných společných opatření v podobě nových polních cest, prvků územního systému ekologické stability a protierozních a vodohospodářských opatření.

Zrealizované opatření, jakým je cestní síť, má důležitou funkci pro členění krajiny a rozdělení bloků orné půdy, a také tyto cesty s doprovodnou zelení, plní funkci protierozní. Zároveň prostřednictvím navržené cestní sítě dochází k realizaci funkčního propojení katastrů a podpory alternativních způsobů dopravy, bezpečného propojení částí území a jednotlivých sídelních útvarů pro pěší a cyklisty, ale také k vytvoření rekreačního zázemí obce a zpřístupnění lokalit s potenciálem rekreační a turistické krajiny a z toho plynoucí služby.

Z výše uvedených opatření tak přímo vyplývá zvýšení konkurenceschopnosti, rozvoji podnikání, zlepšení životního prostředí, a nespornému efektu v oblasti udržitelného rozvoje venkova. Rozvoj venkova je nezbytný k růstu celé společnosti.

Bakalářská práce se zabývá porovnáním projektové dokumentace s informacemi získanými terénním průzkumem zájmového území Hrádek u Krajkové a klade si otázku, zdali stav vyprojektovaný odpovídá stavu realizovanému, a jsou-li dodržena opatření zvyšující prostupnost krajiny, funkčnost propojení katastrů, ekologickou stabilitu a celkový rozvoj této venkovské oblasti.

2 Cíle práce

Cílem práce je popsat proces pozemkových úprav jako možného nástroje řešení vývoje venkovského prostoru, analyzovat prospěšnost realizovaných opatření PSZ a zhodnotit reálné dopady pozemkových úprav na rozvoj dotčeného území ve venkovském prostoru.

Na základě analýz budou zodpovězeny výzkumné otázky, a to:

1. Jakou roli sehrávají pozemkové úpravy v řešení dopravní infrastruktury, s tím související kvality života ve venkovských oblastech?
2. Jaké jsou přínosy realizace protierozních a vodohospodářských opatření a také prvků ÚSES?
3. Jaké jsou perspektivy budoucího vývoje realizací společných zařízení s ohledem na rozvoj venkova?

3 Literární rešerše

Výzkumná práce se zabývá požadavky na efektivní rozvoj venkova a jeho další perspektivy v kontextu pozemkových úprav, které odpovídají současným podmínkám. Reflektuje jak teoretické, tak praktické poznatky.

Bakalářská práce je zaměřena na zrealizované (veřejně prospěšné) stavby, na tento zcela zásadní nástroj (opatření) v rámci komplexních pozemkových úprav se zaměřením na podporu dopravní infrastruktury, protierozních a vodohospodářských opatření a realizaci prvků ÚSES ve venkovských oblastech.

3.1 Krajina jako předmět krajinného plánování

3.1.1 Význam pojmu krajina

Začněme nejdřív vysvětlením toho, co se skrývá pod pojmem krajina, která je předmětem řešení v pozemkových úpravách. Ačkoliv je tento pojem běžnou součástí našeho života, jeho přesný význam je velmi obsáhlý, a tudíž je velmi těžké jej vystihnout. Při popisu krajiny totiž vždy záleží na vztahu, který k ní máme (Batysta et al. 2014). Pojetí krajiny je rovněž dáno i oborem zaměření, z jehož hledisek se krajina hodnotí a definuje (Krešl, Bartoš 1982). Naprosto rozdílně bude stejnou krajinu vnímat turista, jinak geolog nebo zemědělec. Zatímco pro turistu je krajina předmětem obdivu a prostorem pro relaxaci, pro geologa je tatáž krajina předmětem výzkumu a hodnocení a pro zemědělce pak tato krajina může představovat pouze produkční prostředí, nebo ji může vnímat i jako svůj domov (Batysta et. al. 2014).

Poměrně velké množství definic krajiny je dokladem nejen její velmi složité podstaty, ale i řady pohledů na ni, ovlivněných především specializací jednotlivých autorů. Vedle laického přístupu ke krajině, jenž má také širokou škálu podob, lze v rámci odborného pojetí krajiny rozlišit mnoho dílčích pohledů. Jinak vnímá krajinu architekt, jinak přírodovědec či historik, ekonom a zemědělec, umělec nebo politik (Sklenička 2003). S tím se ztotožňuje i Klvač (2009), který uvádí, že lidé nejednají na základě skutečné struktury přírody, nýbrž ji vždy vnímají prizmatem svých znalostí, přesvědčení a cílů, od kterých se lidské jednání odvíjí.

Krajina je složitý systém, který nelze pochopit analýzou jeho jednotlivých částí, ale pouze systémovým a celostním (holistickým) přístupem. Tedy zkoumáním vazeb, procesů a principů. Krajinu lze charakterizovat z hlediska přírody, stanoviště, artefaktu, systému, problému bohatství, ideologie, historie, místa i estetiky. Většina autorů uvažuje o krajině v řádech kilometrů čtverečných až stovek kilometrů čtverečných, které jsou dány schopností lidského vizuálního vnímání (Sklenička 2003). Pešková (1998) uvádí, že lépe lze tento pojem pochopit, srovnáme-li jej se slovy kraj či krajan. Krajinu považuje za lidský fenomén, mající charakter horizontu bližšího než „svět“ a příbuzný obzoru domova.

V podstatě každá z forem vyžadující hodnocení krajiny vyžaduje vlastní, danému účelu nejlépe vyhovující definici krajiny (Sklenička 2003).

3.1.2 Vztah mezi ochranou přírody a krajiny a KoPÚ

Nástroj pozemkových úprav v gesci MZe má v oblasti ochrany přírody a krajiny velký potenciál alespoň částečně napravit škody způsobené kolektivizací a posílit ekologickou stabilitu intenzivně zemědělsky využívaných území, obnovit krajinotvorné prvky, protierozní a protipovodňová opatření a realizovat skladebné části ÚSES. Podpora realizace opatření je cílena ke zprůchodnění krajiny, zlepšení prostupnosti krajiny s důrazem na kvalitní plnění společenských funkcí v rámci komplexních pozemkových úprav (MZe ©2020).

Jak z předchozího odstavce vyplývá KoPÚ v dostatečné míře přispívají k potřebné diverzifikaci krajiny. Klíčovým faktorem zemědělské krajiny je její heterogenita. Tato různorodost je základem jak pro dlouhodobý ekonomický přínos, který má krajina skýtat, tak pro její celkové zdraví, ať už vyjádřené pestrostí a početností rostlinných a živočišných druhů, schopností hospodařit s vodou, nebo i pro svou subjektivitu a poněkud opomíjenou estetiku. Žijeme v „době velkoformátové“ a drobnokresba rozmanitých krajinných struktur u nás byla, a někde doposud stále je, hodnotou, kterou bychom měli zachovávat a navracet zpět. K posílení heterogenity krajiny by měly KoPÚ přispívat v míře co možná největší (AOPK ©2022).

3.1.3 Krajina a krajinné plánování

Přírodní, venkovské a zemědělské krajiny, rozptýlená městská centra a příslušné infrastruktury, jako jsou dálnice, polní cesty, mosty, hráze a další jsou široce rozšířeny po celém světě. Vzniklé charakteristiky těchto krajin jsou v syntéze s fragmentací přirozené zbytkové vegetace a vysoké heterogenity krajiny. Velikost, tvar a prostorové uspořádání těchto ekosystémů (ať již přírodních, či uměle vytvořených, a však přírodě blízkých) které utvářejí přírodní krajinu, zůstávají relevantní pro ekologické procesy (Farina 2006).

Od chvíle, kdy svět existuje, krajina získala svou funkčnost, a pokračuje ve svém poslání až do současnosti, krajinným plánováním. Termín krajinné plánování není explicitně definován v současných českých právních předpisech. S ohledem na tuto skutečnost je jednotlivými autory používán v mnoha významech a souvislostech (Sklenička 2003).

Například Bell (2012) uvádí, že krajinné plánování musí vzejít z krajinného plánu, jehož podstatu tvoří tvůrčí práce krajinářského architekta ve spolupráci s dalšími odborníky, obyvateli i uživateli dané krajiny.

Krajinné plánování je tedy racionální činnost, která převážně formou preventivně vyhotovené dokumentace reguluje činnost člověka v krajině, jak konstatuje Sklenička (2003). Nejedná se o žádný specifický druh plánovací činnosti, ale naopak o zahrnutí všech jejích forem. Je nejen souhrnným označením pro různé formy, ale též pro různé úrovně plánování. Některé z forem krajinného plánování jsou definovány zákonem, jiné jsou formulovány s ohledem na konkrétní území, jeho problémy, potřeby objednatele atd. Zákonem jasně definovány jsou také pozemkové úpravy, které jsou formou krajinného plánování k zabezpečení racionálního využívání a ochrany krajiny prostřednictvím právních, biotechnických a organizačních opatření (Sklenička 2003).

3.2 Rozvoj venkovského prostoru

3.2.1 Venkov, venkovský prostor – vymezení

V oblasti terminologie jsou v analytických studijních podkladech se zaměřením na tematiku venkova používány dva pojmy a to „venkov“ a „venkovský prostor“ a nelze opomenout, že bývají hojně využívány a používány oba tyto pojmy.

Venkov je specifickým prostředím, které ovlivňuje charakter celé České republiky. Žije zde méně než třetina obyvatel země, jeho význam je však výrazně vyšší. Přestože pro oživení venkovského prostoru je nezbytné zabývat se v souvislostech všemi jeho aspekty jak ze sféry sociální, ekonomické, environmentální i kulturně historické, není tento přístup zcela běžný. Charakteristické rysy venkova se utváří dlouhodobě a vlivem mnoha faktorů a přístup k řešení poznaných problémů by tedy měl být komplexní, respektující širší územní i socioekonomické vztahy, podporující trendy jeho trvalé udržitelnosti (Bínek et al. 2007).

Pojem venkov je neurčitý a do jisté míry abstraktní označení osídlené kulturní krajiny se specifickými charakteristikami. Co je venkov, vnímáme do jisté míry intuitivně, na základě řady znaků různorodé povahy. Zásadní otázkou je, zda je vůbec možné vymezit venkov jednoznačně a exaktně, a pokud ano, za jakých podmínek a k jakému účelu, jisté ale je, že je prostředím specifickým v mnoha ohledech (Bínek et al. 2009).

Vzhledem k sociálně konstruovanému charakteru kategorie "venkov", díky čemuž se její význam mění v závislosti na prostoru, čase, sociální skupině nebo uvažovaném geografickém měřítku, nemůže diskuse ohledně definice venkova nikdy dospět ke svému závěru a zůstává otevřená. Pokud je venkov vymezován za určitým praktickým účelem, měla by být příslušná definice venkova nastavena tak, aby co nejlépe daný účel naplnila (MMR 2019).

Venkovský prostor, zjednodušeně označovaný jako venkov, je územím, tvořeným mozaikou sídel a krajiny mezi nimi. Svou prostorovou strukturou a charakterem hospodářství a společnosti je specifickou částí socioekonomické sféry, která pro podporu rozvoje vyžaduje také specifický přístup. Diferencovaný a multidisciplinární přístup k venkovu je nezbytným předpokladem pro identifikaci jeho znaků, které jsou současně i kvantifikovatelné, a pro nalezení hlubších souvislostí a vazeb neopomenutelné (Bínek et al. 2007).

Venkovský prostor a záměry realizací pro jeho rozvoj jsou v podstatě nemožné bez lidí (aktérů), jejich řízení a aktivity (Ježek et al. 2014).

3.2.2 Aktéři a nástroje rozvoje venkova

Rozvoj venkova je v dílčích kompetencích velkého počtu institucí, jejichž rozvojové aktivity se zaměřují na řešení dílčích problémů, což oslabuje možnosti řešení oblastí na pomezí více sektorů. Do rozvoje území značně nerovnoměrně vstupují různě silné subjekty, které ovlivňují vývoj v různě širokém okolí (Bínek et al. 2009).

V rámci problematiky rozvoje venkova hrají významnou roli především rozvojové přístupy, nástroje a samotní aktéři a v rámci rozvoje venkova existuje několik různých skupin aktérů, jak uvádí MMR (2019). Jelikož se konkrétní výsledky jednotlivých aktivit a také ten skutečný rozvoj realizuje na místní úrovni, jsou velmi významní právě místní

aktéři, zdůrazňují Málíková a Spišiak (2012) a dále dodávají, že jsou to právě obyvatelé venkova, kteří jej přímo ovlivňují svými nápady, kteří nejlépe identifikují jeho silné a slabé stránky, čímž představují důležitý zdroj návrhů a nápadů, které by měly být zahrnuty do procesu tvorby a realizace rozvojové strategie.

V nejširším slova smyslu jsou aktéry rozvoje venkova všechny formalizované instituce nebo jednotlivci, kteří svým jednáním jakkoliv vstupují do dění na venkově nebo jsou jeho součástí (Hudečková, Lošťák, 2002).

Aktéry rozvoje venkova můžeme chápat podle Binek et al. (2009) také jako veškeré formalizované instituce či jednotlivce, kteří nějakým způsobem svými aktivitami vstupují do dění na venkově či kteří jsou součástí venkova. Rozmanitost a počet institucí ovlivňujících, rozvíjejících či řešících jednotlivé složky či problémy venkovského prostoru jsou odrazem pestrosti a mnohovrstevnatosti venkovského prostoru.

Aktéři obecně mohou být dvojí povahy, a to endogenní a exogenní. Endogenní aktéři působí přímo v lokalitě, jejich přínos bývá zpravidla větší. Jedná se většinou o neformální aktéry – spolky, obyvatele atd. Exogenní aktéři zasahují do rozvoje venkova zvenčí, mohou pocházet z úrovně krajské a národní (případně nadnárodní). Jedná se spíše o institucionální typy aktérů, kteří ovlivňují prostředí pro rozvoj venkova (Svobodová, 2009). Přitom pro rozvoj na lokální úrovni platí, že nemůže fungovat bez zásahů z vnějšího prostředí, ale také nemůže vzniknout ani pokračovat bez lokální iniciativy a vůle. (Marek, 2005).

Nalezením rozvojových vazeb, poznáním možností a schopností jednotlivých institucí přispívat k rozvoji venkova dochází k otevření prostoru ke zvýšení efektů jednotlivých aktivit rozvoje venkova a k novým impulzům pro nové ekonomické aktivity současných i nových ekonomických subjektů i k tvorbě nových pracovních míst. Spolupráce aktérů může zlepšit situaci na lokálním trhu práce a zvýšit šance pro uplatnění disponibilního lidského potenciálu v území, mohou být podpořeny žádoucí migrační trendy a trendy rozvoje osídlení. Praktická implementace poznatků přispěje k rozšíření dalších možností pro využívání lidských znalostí a schopností při zabezpečení příznivých podmínek pro život člověka ve venkovském prostředí (Binek et al. 2009).

Základní dělení vychází z hierarchického postavení vzhledem k správní organizaci území. Z tohoto hlediska dělíme aktéry na: aktéry na lokální úrovni, aktéry na regionální/krajské úrovni, aktéry na národní úrovni a podle formálnosti struktury a fungování aktérů rozlišujeme: veřejnou správu, zájmovou samosprávu – institucionalizovaní aktéři, organizace neziskového sektoru - částečně institucionalizovaní, zájmové skupiny neformální; zejména obyvatelé (Svobodová, Věžník 2014).

Vytvoření základního institucionálního a partnerského rámce je klíčovou otázkou rozvoje venkova a vzhledem k tomu, že rozvoj venkova se svými dopady a působením odvíjí od situace ve (venkovské) obci, je nejvhodnější postupovat při stanovení okruhu aktérů rozvoje směrem „zdola nahoru“. Základní dělení aktérů vychází z jejich hierarchického postavení vzhledem ke správní organizaci území, která se odráží v jednotlivých úrovních veřejné správy. Podle tohoto členění je možné dělit aktéry s působností lokální, regionální a národní. Všichni tito uvedení aktéři hrají určitou, přímou či nepřímou, roli v rozvoji venkova. Podle prostorové a funkční vazby mezi nimi můžeme vytvářet rozvojové řetězce. Nositel určitých rozvojových aktivit je často adresátem cílené podpory funkčně či prostorově šířeji působícího subjektu (např. venkovský spolek je podporován obcí, obec využívá podpory kraje či státu, stát zajišťuje určité aktivity pomoci neziskových organizací

apod.). Ochota aktérů rozvoje venkova vzájemně spolupracovat a spolupodílet se na rozvoje venkova se odvíjí od konceptu jejich činnosti. Oblastí veřejného (národního) sektoru je zde myšlena zejména veřejná správa (subjekty státní správy a samosprávy). Pro tuto skupinu subjektů je typické právě to, že se podílí přímo i nepřímo na vytváření podmínek a přípravě vhodného prostředí pro samotný rozvoj venkova. Pro samotné vymezení veřejného (národního) sektoru je zcela rozhodující skutečnost, že je financován z veřejných financí, je řízen a spravován veřejnou správou, rozhoduje se o něm veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole. Aktéři z oblasti veřejné správy představují širokou škálu subjektů na různých hierarchických úrovních řízení a správy územních celků od těch na místech nejvyšších – státních, jako jsou ministerstva, přes úroveň jednotlivých krajů až po úroveň lokální, kterou představují jednotlivé obce, svazky obcí a další relevantní subjekty. Zatímco subjekty vyšší a střední úrovně uplatňují při rozvoji venkova spíše metodickou spolupráci a využívání finančních nástrojů (v současnosti tak populární různé dotační programy), subjekty na lokální úrovni realizují své aktivity přímo v daném území nebo s bezprostředním dopadem těchto aktivit na něj, čímž mohou přímo ovlivňovat jeho rozvoj (Binek et al. 2009).

Podobně jak rozmanití jsou aktéři rozvoje venkova, tak rozmanité jsou nástroje rozvoje venkova a jejich členění. Základní, avšak negeografické, členění nástrojů rozvoje venkova je následující: Makroekonomické nástroje (užití omezeno národohospodářskou politikou). Mikroekonomické nástroje (úhrada nákladů na stěhování, levné půjčky, snížené daně...). Ostatní nástroje – správní rozhodnutí, regionální rozvojové agentury (Svobodová, Věžník 2014).

Binek a kol. (2009) rozděluje nástroje rozvoje venkova na: administrativní nástroje (legislativa, závazné procedury, postupy, organizační normy), koncepční nástroje (strategie, programy, plány, politické deklaráce, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy), institucionální nástroje (instituce, spolupráce, regionální management), věcné nástroje (infrastruktura, poskytnutí prostor, služeb, hmotného plnění, poradenství), sociálně-psychologické nástroje (vzdělávání, komunikace, motivace), finanční nástroje (systémy finančních podpor, dotace, granty).

Zatím nedoceneným nástrojem pro rozvoj venkova jsou pozemkové úpravy (stojí hodně peněz, realizace trvá dlouho). Vzhledem k minulosti, kdy došlo k významnému narušení vlastnických vztahů a k problematickému využívání půdy, představují pozemkové úpravy nástroj pro vyřešení těchto problémů a mohou také přispět k podstatně efektivnějšímu využívání půdy i k dalším možnostem rozvoje konkrétní venkovské obce (Svobodová, Věžník 2014).

Z rozvojového hlediska jsou stále nedoceneným nástrojem rozvoje venkova pozemkové úpravy. Přínos pozemkových úprav pro obce je znatelný v následujících faktorech: Pozemková úprava je technický i ekonomický rozvojový impuls pro obec prvořadého významu, plně zabezpečovaný státem. Zprůhlední vlastnické vztahy k pozemkům v obvodu pozemkové úpravy, přispěje k dohledání doposud nezapsaného obecního majetku. Obec získá přehled o pozemcích státu, církvi, krajů a dalších významných partnerů. Pozemková úprava je realizací územního plánu v nezastavěném území a podporuje rozvoj urbanizace území. Většina pozemků v rámci společných zařízení pozemkových úprav je převedena do vlastnictví obce a tím se zjednoduší jejich následná realizace (to platí zejména pro vodohospodářská protipovodňová opatření). Pozemková úprava je nástrojem obce k získání vnějších finančních zdrojů k realizaci společných

zařízení (Program rozvoje venkova, Operační program životního prostředí). Výstavbou polních cest v rámci schválených pozemkových úprav dojde ke snížení pohybu zemědělské techniky uvnitř obce a nově vybudované polní cesty můžou sloužit i jako cyklotrasy a tím turisticky zatraktivnit danou oblast. Realizací protierozních a vodohospodářských omezení lze docílit vyřešení neškodného odvedení povrchových vod a ochranu území před záplavami, výsadbou místních prvků ÚSES dojde ke zvýšení ekologické stability okolní krajiny a její pestrosti. Na obec přejde kontrolovatelná zodpovědnost za provoz a údržbu společných zařízení pozemkových úprav (Binek et al. 2009).

3.2.3 Rozvojové možnosti obcí, spolupráce obcí jako faktor rozvoje

Základem úspěchu, tedy, úspěšného rozvoje obce, je promyšlený a důsledný postup při realizaci rozvojových aktivit.

Spolupráce je významný prvek fungování veřejné správy a nezbytný prvek rozvoje regionů. Z hlediska zúčastněných partnerů, jimiž mohou být složky státní správy, jednotky samosprávy, neziskové organizace (bez ohledu na jejich charakter), podnikatelský sektor či občané, můžeme rozlišit řadu forem spolupráce založených na nejrůznějších kombinacích vztahů zúčastněných subjektů a podmínek pro její naplňování. Pokud hovoříme o spolupráci v rámci veřejného sektoru, rozlišujeme situaci v rámci státní správy a samosprávy. Jednotlivé subjekty státní správy se zabývají řízením zvláště vymezených oblastí, které spolu nejčastěji úzce souvisí, z čehož plyne i nezbytnost jejich zřejmých vzájemných interakcí. Pro obce je efektivní spolupráce klíčovým faktorem jejich rozvoje. Umožňuje jim realizovat rozhodující rozvojové záměry na svěřeném území, spravovat a uskutečňovat rozvojové projekty, které by samostatně pro jednotlivé obce byly prakticky nedosažitelné, umožňuje jim tímto způsobem snížit problémy plynoucí z jejich případné malé populační velikosti či nevýhodné územní odlehlosti. Lze proto tvrdit, že meziobecní spolupráce je těžištěm spolupráce ve veřejné správě. (Galvasová et al. 2007).

Spolupráce obcí (faktor rozvoje) existuje na obecní úrovni jako velmi různorodá a často utříděná mozaika forem spolupráce. Spolupráce je součinnost určitého množství subjektů při dosahování určitého cíle. Obce mohou spoluprací s různými subjekty podstatně ovlivňovat optimální rozvoj a zvyšování životní úrovně a kvality života, včetně výrazného přispění k řešení environmentálních a sociálních témat. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích stanoví základní rámec mezi obecní spolupráce (v rámci ČR i ve vztahu k zahraničí) a zmiňuje přístup ke spolupráci s ostatními právníckými i fyzickými osobami. Spolupráce obcí spočívající zejména ve spojení sil s dalším subjektem s cílem zabezpečit nějaké potřeby či splnit úkoly svěřené obci ze zákona v rámci samostatné působnosti. Podle § 14 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, obec ve své samostatné působnosti spolupracuje s krajem, na jehož území se nachází, při přípravě a realizaci programu územního rozvoje kraje. Aktivita obcí má v této oblasti značnou volnost. Svazky obcí (jakožto forma spolupráce) začaly původně vznikat za účelem vybudování vybraného typu technické infrastruktury (plyn, vodovod, kanalizace...). Postupem času, jak byla tato infrastruktura budována, ale začaly vznikat svazky obcí za účelem všeobecného rozvoje svého území. Svazky obcí obvykle vznikají pro územně ucelenou oblast, vymezenou přirozenými přírodními, technickými nebo historickými hranicemi a dalšími důležitými pojíci prvky. Vyskytují se však i svazky sdružené bez principu územní celistvosti a zaměřující se na rozvoj určitých společných záměrů (např. svazek obcí Cyklostezka Brno – Vídeň). Členy svazků se mohou stát pouze obce, nikoliv jiné subjekty.

Spolupracovat mohou jen na činnostech v samostatné působnosti. Většina měst a řada obcí v ČR také spolupracuje s partnerskými městy a obcemi v některém z evropských států, přitom není výjimkou spolupráce i s více městy či obcemi. V rámci partnerských obcí se uplatňují nejčastěji aktivity zaměřené na výměnu informací a zkušeností z oblasti fungování veřejné správy nebo realizace rozvojových projektů zdůrazňujících podporu venkova, kde prim u těchto rozvojových projektů, v jeho širších souvislostech představují hlavně pozemkové úpravy (Binek et al. 2010).

Důvody obecní spolupráce mají především charakter účelový, spočívající ve spojení obcí s cílem zabezpečovat potřeby svěřené obci ze zákona [viz zákon č. 128/2000 Sb., o obcích – obecní zřízení, v platném znění (dále jen zákon)] v rámci samostatné působnosti (§ 35 zákona). Obce v samostatné působnosti (§ 84, 85 a 102 zákona) ve svém územním obvodu pečují v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeb občanů, jako jsou například bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, propojení infrastruktury nebo realizace společných projektů, navazují obce účelovou spoluprací s cílem podílet se na projektech, které souvisí s rozvojovými aktivitami regionu či mikroregionů a mají významný efekt například pro zaměstnanost a vzdělanost občanů a s tím související zvyšování konkurenceschopnosti regionu (Galvasová et al. 2007).

Obce jsou základními správními jednotkami státu. Jako venkovské obce chápeme obvykle obce s nižším počtem obyvatel (nejčastější hranicí je 2000 obyvatel). Lze užít i statusu obce, resp. správních charakteristik, kdy městské obce mají status města (Binek et al. 2009).

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Je veřejnoprávní korporací, má právo vlastnit majetek a hospodařit s ním. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem. To jsou základní fakta vyplývající ze zákona o obcích. Rozvoj obce je dlouhodobý proces vyváženého a udržitelného zlepšování situace sídla a jeho okolí. Je podmíněn koncepčním a promyšleným přístupem, pomocí tzv. nástrojů rozvoje, které můžeme v obecné rovině označit jako pomůcky k výkonu a podpoře nějaké činnosti. Mezi tyto nástroje lze jednoznačně zařadit koncepční nástroje, jsou stěžejními rozvojovými nástroji a patří sem především strategie, programy, plány, politické deklaráce, územně plánovací dokumenty a v neposlední řadě pozemkové úpravy. Souvisejícím koncepčním (a často podceňovaným) nástrojem je realizace komplexním pozemkových úprav. Vedle vyřešení vlastnických vztahů v katastru obce je z hlediska rozvojového zásadní, zajišťuje podmínky pro zlepšení životního prostředí (protierozní opatření), ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství (protipovodňová opatření) a zvýšení ekologické stability krajiny. Zpevněné cesty vybudované v jejich rámci mohou mít využití jak pro volnočasové aktivity a sport, tak pro cestovní ruch (Binek et al. 2010).

3.2.4 Synergický přístup k rozvoji venkova

Přes rozdílnost jednotlivých aktérů je spolupráce jednotlivých aktérů pro synergický rozvoj venkova zásadní, ať už na horizontální, či vertikální úrovni. Spolupráce je totiž procesem, který ovlivňuje úspěšnost a efektivnost celé řady činností. Významným aspektem spolupráce je schopnost jednotlivých subjektů vyjednávat o společných zájmech a hledat řešení problémů, které přesahují možnosti jednotlivých aktérů (Svobodová et al. 2011).

Nosným principem spolupráce je dosažení synergie, nastolení synergického rozvoje. V případě venkova jako území střetu mnoha zájmů a mnoha představ o rozvojových trajektoriích je rozvinutí synergie obecně či synergie mezi jednotlivými rozvojovými strukturami i uvnitř nich mimořádně významné. Synergii můžeme dle Malé československé encyklopedie chápat jako „spolupůsobení různých energií nebo potencií k jedinému konečnému výsledku“ a bývá brána jako situace, kdy „různé intervence (případně různé součásti intervence) mají dohromady dopad větší, než je jejich prostý součet. O synergii obvykle hovoříme v případě pozitivních dopadů. Při nastavování, resp. identifikaci rozvojových struktur je třeba rozlišit vnitřní a vnější cesty, tj. co by měli dělat samotní venkovští aktéři a co je potřebné učinit zvenku. Smysluplnost a funkčnost rozvojových struktur je dána kombinací zúčastněných aktérů a jejich schopností, identifikovaných problémů a disponibilních rozvojových nástrojů (Binek et al. 2009).

Z hlediska rozvojových dispozic a směřování rozvoje je důležité rozlišení endogenních a exogenních faktorů rozvoje. Endogenní faktory jsou spojeny přímo s aktivitami stávajících uživatelů venkova (aktivita obyvatel, migrace, sociální sítě...), tj. s aktéry rozvoje. Exogenní faktory představují rámec faktorů a nástrojů, které ovlivňují rozvoj venkova, ale jednotliví aktéři je nemohou bezprostředně ovlivňovat například poloha obce, přírodní prostředí, působení ostatních regionů na straně jedné, legislativa, finanční systémy, nastavení centrálních rozvojových nástrojů, dotačně podporované aktivity apod. na straně druhé (Svobodová et al. 2011).

V návaznosti na poznání území, jeho specifík a problémů, a na identifikaci aktérů rozvoje dochází k hledání konkrétních aktivit či míst, kde lze uplatnit synergický přístup. Vhodným příkladem ilustrujícím synergický přístup k rozvoji může být vstřícný postoj Lesů ČR k budování cyklostezek na území Jihomoravského kraje, kdy Lesy ČR na základě krajského plánu budování cyklostezek přizpůsobují svůj plán budování zpevněných komunikací v lesích, tak aby tyto komunikace mohly být optimálně využity i pro cyklistiku (Binek et al. 2009).

3.2.5 Udržitelný rozvoj v kontextu nástrojů EU

Rozvoj venkova je stále více zdůrazňovanou součástí Společné zemědělské politiky EU, avšak není možné jej vnímat odděleně bez kontextu regionální politiky. Průnik v cílech a opatřeních rozvoje venkova společné zemědělské politiky i politiky regionální je zřejmý a je nutné podpořit snahy o synergii rozvojových aktivit. Cílem příspěvku je nastínění kontextu, prostorových vazeb, v souvislosti s rozvojem venkova a regionální politiky v České republice (Binek, Svobodová 2009).

Rozvoj venkovského prostoru v Evropské unii sehrává stále důležitější roli a politika rozvoje venkova prostupuje jednotlivými sektory evropské ekonomiky, řeší otázky vyváženého a dlouhodobého ekonomického i sociálního růstu. Rozvoj venkova je zaměřen na zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, podporu inovací, cestovního ruchu, efektivní využívání přírodních i kulturních zdrojů a to vše v rovině udržitelnosti – ve zvýšené ochraně životního prostředí a zvyšování kvality života venkovského obyvatelstva. Rozvoj venkova v České republice navazuje na strategii vycházející z prioritních cílů Evropské unie, které jsou zaměřeny zejména na ekonomický růst, vytváření pracovních příležitostí a udržitelný ekonomický rozvoj. Uvedené cíle jsou deklarovány ve výsledcích Lisabonské i Göteborgské strategie. Česká republika na základě Nařízení Rady č. 1698/2005, která stanovuje pravidla pro podporu poskytovanou pro rozvoj venkova financovanou z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova,

zpracovala základní strategický dokument „Národní strategický plán pro rozvoj venkova ČR na období 2014 –2020“ a aktuálně SZP (Společné zemědělské politiky) pro období 2021 – 2027. Naplnění vymezených principů přispěje nejen k rozvoji zemědělství a posílení konkurenceschopnosti celého sektoru, ale také budou zachovány zásady rozvoje v souladu s preferovanou udržitelností (Vošta 2010).

3.2.6 Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru

Pozemkové úpravy, jako účinný nástroj k revitalizaci a zatraktivnění venkovského prostoru, jsou investicí do krajiny, jsou odpovědí na hledání, jak napomáhat ochraně životního prostředí. Jedná se o nejsilnější a nejkompexnější nástroj krajinného plánování, který dnes v České republice existuje (MZe © 2010).

Pozemkové reformy, úpravy začaly být ve většině zemí (střední a východní Evropy), včetně České republiky po roce 1989 (kdy padl totalitní režim) na předním místě politického programu. V České republice je tak poloviční rozpočet na pozemkové úpravy vynaložen na zeměměřictví a zlepšení evidence půdy. Dalším hnacím faktorem bylo přání vytvořit nástroj hospodaření s půdou pro zlepšení přírody, životního prostředí a krajiny, jakož i místní potřeby rozvoje zemědělství a venkova, například nové polní cesty a přístup k pozemkům (parcelám), které zůstaly bez příjezdové cesty (Hartvigsen 2014).

Pozemkové úpravy jsou tím nejúčinnějším nástrojem krajinného plánování a výrazně přispívají k obnovení a rozvoji zanedbané a poničené venkovské krajiny (MZe ©2012).

Provádění pozemkových úprav úzce souvisí také s naplňováním programu obnovy venkova, který účinně motivuje obyvatele venkova k tomu, aby se nejen prostřednictvím samosprávy venkovských obcí, ale i vlastními silami snažili o harmonický rozvoj plnohodnotného životního prostředí, udržování přírodních i kulturních hodnot venkovské krajiny a o rozvoj ekologického hospodaření. Neopomenutelná je i související realizace krajinných programů, jako např. úprava vodohospodářských poměrů, obnova toků a nádrží, budování protierozní a protipovodňové ochrany území, systémů ekologické stability, biocenter a biokoridorů, obnova remízků nezbytných pro život drobné zvěře, zajištění lepší prostupnosti území vhodně zvolenou sítí polních cest a v neposlední míře dosažení estetické kvality krajiny za účelem zvýšení rekreačního efektu (MZe © 2010).

O cestách se někdy z hlediska ochrany přírody hovoří s despektem, ale cesty jsou prioritou a na tento fakt také poukazuje projektant Roman Šmíd (hlavní projektant pozemkových úprav v k.ú. Červené Pečky v okrese Kolín) a dále zmiňuje, pozemkové úpravy díky úpravám umožňují využívat krajinu, sice se jimi netvoří krajina, která ochrání obec před povodněmi, ale umožňuje se lidem přístup do ní. V některých případech to může být hlavní důvod, proč majitelé pozemků souhlasí se zahájením pozemkových úprav (Ekolist © 2021).

3.3 Pozemkové úpravy

Proces pozemkových úprav se řídí zákonem č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úradech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (MZe ©2015).

Pozemkovými úpravami se ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření

vlastníků půdy. V těchto souvislostech původní pozemky zanikají a zároveň se vytvářejí pozemky nové, k nimž se uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení kvality života ve venkovských oblastech včetně napomáhání diverzifikace hospodářské činnosti a zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství zejména v oblasti snižování nepříznivých účinků povodní a řešení odtokových poměrů v krajině a zvýšení ekologické stability krajiny (Mazín 2014).

Tento názor, na zlepšení životního prostředí v kontextu pozemkových úprav sdílejí také Pašakanis, Meliene (2010), kteří uvádí, že hlavní myšlenkou pozemkových úprav je zajistit zvyšování hodnot krajiny žádoucím systémem ochranných opatření.

3.3.1 Předmět pozemkových úprav

Předmětem pozemkových úprav jsou všechny pozemky v obvodu pozemkových úprav bez ohledu na dosavadní způsob využívání a existující vlastnické a užívací vztahy k nim (Zákon č. 139/2002 Sb., §3).

Pro správné pochopení principu pozemkových úprav, je potřebné vnímat jejich předmět zájmu ve čtyřech rovinách a to zaprvé rovina místní komunity, zadruhé rovina účastníků řízení vlastníků pozemků a nájemců- zemědělců, zatřetí rovina správních úřadů hájících dotčené zájmy státu v území a začtvrté samotná kulturní krajina a její přírodní a umělé subsystemy. Předmětem řešení pozemkové úpravy proto nemůže být jen odosobněná krajina jako objekt bádání či plánování a projekce, ale také a především lidé, kteří se o krajinu starají, hospodaří na půdě a žijí v obci (Mazín 2014).

Předmětem pozemkových úprav je tedy krajina a člověk, tedy vztah těchto dvou subjektů. Jinak řečeno, pozemková úprava dává životnost všem oborům, které integruje (Váchal et al. 2005).

3.3.2 Účel pozemkových úprav

Provádění pozemkových úprav úzce souvisí s naplňováním programu obnovy venkova, který účinně motivuje obyvatele venkova k tomu, aby se nejen prostřednictvím samosprávy venkovských obcí, ale i vlastními silami snažili o harmonický rozvoj plnohodnotného životního prostředí, udržování přírodních a kulturních hodnot venkovské krajiny a o rozvoj ekologického hospodaření (MZe ©2022).

Pro vlastníky půdy mají pozemkové úpravy dále význam zejména ve vyjasnění vlastnických vztahů k půdě, změně hranic, tvaru nebo umístění pozemků či jejich zpřístupnění nebo vytyčení v terénu (Vlasák, Bartošková 2007).

Vlastníci, kteří ještě stále v převážném počtu žijí ve vesnici, se zapojí do výměn pozemků, zhodnocujících jejich majetek. Zároveň se podílí na rozhodování o věcech veřejných a obecních ve sboru zástupců, který je poradním orgánem projektantovi plánu společných zařízení. Přitom se obnovuje během projednávání pozemkových úprav vztah k půdě a tradičním hodnotám jejich domova. Také se mnohdy upevní sousedské vztahy, či vyjasní letité spory mezi občany, které se vlekly po předešlé generace otců a dědů (Mazín 2014).

Přínos obcím, respektive jejich rozvoj, prostřednictvím pozemkových úprav, je třeba chápat v těchto souvislostech: zprůhledňují vlastnické vztahy k pozemkům v obvodu pozemkových úprav, realizací polních cest v rámci schváleného návrhu pozemkových úprav dochází ke snížení pohybu zemědělské techniky uvnitř obce, propojení obce s okolními sídly i krajinou a celkovému zvýšení prostupnosti území, nově vybudované polní cesty mohou sloužit např. jako cyklotrasy a tím turisticky zatraktivnit danou oblast, realizací protierozních a vodohospodářských opatření lze docílit vyřešení neškodného odvedení povrchových voda ochranu území včetně zastavěných částí obce před záplavami, výsadbou místních prvků ÚSES dojde ke zvýšení ekologické stability krajiny a zvýšení její estetické hodnoty, většina pozemků v rámci navržených společných zařízení je převedeno do vlastnictví obce; tím se zjednoduší jejich realizace a je zajištěna následná péče; posílí se tím také možnost čerpání dotací z národních programů a fondů EU, prvky společných zařízení realizovaných pozemkovým úřadem ze státních prostředků či prostředků EU přechází rovněž do majetku obce (MZe ©2022).

Obdobný názor zastávají také Vlasák a Bartošková (2007) v souvislosti s pozemkovými úpravami a jejich významem pro obce, jsou názoru, že, pro obce a místní samosprávu mají pozemkové úpravy význam v přípravě podkladů pro další rozvoj obce, zatraktivnění obce pro nové obyvatele a zkvalitnění života stávajícím obyvatelům obce skrze výstavbu společných zařízení a dále orgány státní správy mohou spatřovat význam pozemkových úprav ve výsledné obnově katastrálního operátu atd.

Pozemkové úpravy tak vytvářejí podmínky pro rozvoj především slabších regionů a menších obcí, které nemají možnosti dosáhnout na jiné zdroje podpory a dotací a jak dále uvádí Mazín (2014) venkovský život není již jako v minulosti jen otázkou zemědělství, lesního, či rybochovného hospodářství, ale vytvořila se zde nová komunita lidí, kteří mají blízko k sobě a ke krajině, ve které bydlí. Způsob jejich obživy a zaměstnání není již tak rozhodující a společnost vytváří postupně podmínky pro nové příležitosti uplatnění jiných aktivit, než je zemědělství. Hlavní potenciál venkova, který zatím neumí naše společnost plně využít, je v diametrálně odlišné kvalitě života venkovanů od městského prostředí. Venkov by měl být v protipólu k současně se prohlubujícím trendům globalizace a odcizení společnosti od přírody a jejího Stvořitele. A právě pozemkové úpravy jsou prostorem pro uvědomění si těchto nevyužitých hodnot venkova pro místní komunitu.

3.3.3 Cíle pozemkových úprav

Pozemkové úpravy řeší v České republice Státní pozemkový úřad (SPÚ) a to na základě Zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech č. 139/2002 Sb. a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon (Zákon č. 139/2002 Sb., §2) uvádí, že pozemkovými úpravami se ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech původní pozemky zanikají a zároveň se vytvářejí pozemky nové, k nimž se uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena v rozsahu rozhodnutí podle §11 odst. 8. Současně je cílem pozemkových úprav zajištění podmínek pro zlepšení kvality života ve venkovských oblastech včetně napomáhání diverzifikace hospodářské činnosti a zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení životního prostředí, ochranu

a zúrodnění půdního fondu, lesní hospodářství a vodní hospodářství zejména v oblasti snižování nepříznivých účinků povodní a sucha, řešení odtokových poměrů v krajině a zvýšení ekologické stability krajiny. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako neopomenutelný podklad pro územní plánování.

Hladík a Pivcová (2005) spatřují cíle pozemkových úprav ve zlepšení stavu katastru nemovitostí, vytvoření podmínek pro racionální hospodaření vlastníků půdy, zpřístupnění všech pozemků, ochrana a zúrodnění půdního fondu, zvýšení ekologické stability krajiny, zlepšení hospodaření s vodou v krajině, zvýšení estetické hodnoty krajiny, podpora rozvoje obcí.

Zákon č. 139/2002 Sb., také stanovuje výsledky pozemkových úprav jako neopomenutelný podklad pro územní plánování s cílem vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel. Územní plánování zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území s cílem dosažení obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Prostřednictvím územního plánování jsou stanoveny zásady organizace území a jeho funkční využití. Územní plánování současně vytváří předpoklady pro zajištění trvalého souladu všech přírodních a civilizačních hodnot území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí. Tyto cíle jsou v souladu s cíli pozemkových úprav. Dokumenty územního plánování jsou jedny z nejdůležitějších výchozích podkladů pro zpracování pozemkových úprav a naopak výsledky pozemkových úprav, jak uvádí § 2 zákona č. 139/2002 Sb., jsou neopomenutelným podkladem pro územní plánování (MZe ©2010).

Význam pozemkových úprav pro obce představující vyřešení vlastnických vztahů k pozemkům, dohledání doposud nezapsaného obecního majetku a jeho optimální rozmístění v kontextu s veřejně prospěšnými záměry v krajině, realizace prvků společných zařízení může bezúplatně přecházet do majetku obce, je-li společné zařízení navrženo na pozemku ve vlastnictví státu, realizace mohou být řešeny prostřednictvím pozemkových úřadů ze státních prostředků nebo zdrojů EU. Realizací prvků společných zařízení zabezpečí snížení pohybu zemědělské techniky uvnitř obce v důsledku realizace polních cest v extravilánu, zlepšení prostupnosti krajiny vybudováním polních cest a jejich všestranným využitím např. jako cyklotras a tím zatraktivnění oblastí pro turistiku, vyřešení neškodného odvedení povrchových vod a ochrany území před záplavami pomocí realizace protierozních a vodohospodářských opatření, zvýšení ekologické stability, pestrosti a retenční schopnosti krajiny realizací místních prvků ÚSES (územní systém ekologické stability), nové uspořádání pozemků tak, aby byly přístupné a zemědělsky využitelné i po realizaci výstavby prvků veřejné infrastruktury např. obchvatů obcí, silničních a železničních koridorů apod. (MZe, 2015).

3.3.4 Formy pozemkových úprav

Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1992 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů § 4 definuje formy pozemkových úprav. Pozemkové úpravy se provádějí formou jednoduchých pozemkových úprav a komplexních pozemkových úprav. Jednoduché pozemkové úpravy mohou být provedeny i bez výměny nebo přechodu vlastnických práv, za účelem umístění a realizace (§ 12) společných zařízení (§ 9 odst. 8) na pozemcích státu nebo obce. Součástí těchto jednoduchých

pozemkových úprav je vždy plán společných zařízení. Pozemkový úřad rozhodne o schválení plánu společných zařízení postupem podle § 9 odst. 10 a § 9 odst. 11 vět první, třetí a čtvrté zákona č. 139/2002 Sb. Jednoduchými pozemkovými úpravami lze provést i upřesnění nebo rekonstrukci přidělů půdy (§ 13) přidělené ve smyslu dekretů prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. a č. 28/1945 Sb. a zákonů č. 142/1947 Sb. a č. 46/1948 Sb., a to v případech, kdy nelze použít jiný postup. Pokud se pozemkové úpravy týkají jen části katastrálního území, provádějí se formou jednoduchých pozemkových úprav. Pokud je nutné vyřešit pouze některé hospodářské potřeby (například urychlené scelení pozemků, zpřístupnění pozemků) nebo ekologické potřeby v krajině nebo když se pozemkové úpravy mají týkat jen menší části katastrálního území, provádějí se formou jednoduchých pozemkových úprav JPÚ. Jednoduchými pozemkovými úpravami lze provést i upřesnění nebo rekonstrukci přidělů půdy přidělené ve smyslu dekretů prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. a č. 28/1945 Sb. a zákonů č. 142/1947 Sb. a č. 46/1948 Sb. V případě jednoduchých pozemkových úprav lze upustit od zpracování plánu společných zařízení. (MZe ©2021).

Jak již bylo zmíněno výše, formy pozemkových úprav definuje zákon č. 139/2002 Sb. v § 4. Pozemkové úpravy se provádějí zpravidla formou komplexních pozemkových úprav (KoPÚ). Tato forma už ze svého titulu vyjadřuje, že řešení bude komplexní, nikoliv jednoúčelové. Jejich rozsah bude širší a náročnost jejich zpracování bude rozhodně vyšší. Řízení o KoPÚ je prováděno plně v souladu se zákonem č. 139/2002 Sb. a dále s vyhláškou č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav. (MZe 2021). Součástí těchto komplexních pozemkových úprav je vždy plán společných zařízení. (Zákon č. 139/2002 Sb., §4).

Hladík a Pivcová (2005) uvádí, že komplexní pozemkové úpravy (KoPÚ) představují celkové řešení zpravidla jednoho katastrálního území a to s ohledem na vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodaření i rozvoje venkova a současně i s ohledem na potřeby krajiny a životního prostředí. Jednoduché pozemkové úpravy (JPÚ) pak lze uplatnit všude tam, kde je nutné vyřešit pouze některé hospodářské potřeby (například urychlené scelení či zpřístupnění pozemků) nebo ekologické či půdoochranné potřeby v krajině.

3.3.5 Legislativní rámec pozemkových úprav

Kromě výše zmíněného zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, jehož novela byla schválena v lednu roku 2020 (SPÚ ©2020), je proces pozemkových úprav ovlivňován i dalšími legislativními dokumenty. Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, dále vyhláška č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav, zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí nebo zákon č. 500/2004 Sb., správní řád (SPÚ ©2017a). Při podrobném výčtu legislativních ujednání přímo ovlivňujících průběh pozemkových úprav nelze opomenout ani zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, a také zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, neméně důležitý zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, a s tímto vším plně související zákony, přičemž prvním z těchto dvou jest zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a druhým zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (MZe ©2010).

3.4 Společná zařízení v pozemkových úpravách

Novodobé pozemkové úpravy představují klíčový nástroj pro rozvoj venkova, který řeší venkovský prostor komplexně včetně realizací veřejně prospěšných staveb. Pozemkové úpravy vytvářejí podmínky k následné realizaci navržených společných zařízení sloužící k ochraně a zpřístupnění krajiny (SPÚ ©2021).

Společná zařízení jsou technická, půdoochranná, vodohospodářská a biologická opatření investičního nebo neinvestičního charakteru, kterými se realizují veřejné zájmy v rámci prováděných pozemkových úprav dle definice Mazína (2014).

V případě společných zařízení technického charakteru v pozemkových úpravách, se jedná především o nové stavby nebo o rekonstrukce, popřípadě modernizace staveb stávajících. (Zákon č. 139/2002 Sb.).

Technický standard dokumentace plánu společných zařízení v návrhu pozemkových úprav vychází a opírá se především o zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech v platném znění a o vyhlášku č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav. 139/2002 Sb. Technický standard dokumentace plánu společných zařízení v návrhu pozemkových úprav je technickým předpisem konkretizujícím a upřesňujícím ustanovení a požadavky legislativních norem – zákonů a vyhlášek, při provádění pozemkových úprav v ČR (SPÚ ©2016).

Pro společná zařízení se použijí přednostně pozemky, které v rámci pozemkových úprav byly vykoupeny nebo darovány ve prospěch státu. Pokud není v obvodu pozemkové úpravy státní půda, je použita půda z vlastnictví obce, a není-li dostatečné množství půdy z vlastnictví obce, je půda poměrně brána od ostatních vlastníků. Použití půdy od ostatních vlastníků na PSZ se promítne do tvorby nároků vlastníků, kdy kromě opravného koeficientu se provádí další oprava o poměrnou část výměry potřebné na vymezenou kostru společných zařízení (SPÚ ©2020).

Mezi nejčastěji realizovaná společná zařízení patří nové či rekonstruované polní cesty, mostky, odvodňovací příkopy, výsadba alejí, zatravnění údolnic na erozně ohrožených svazích, stavba či rekonstrukce vodních nádrží a suchých poldrů, revitalizace malých vodních toků nebo výsadba zeleně v podobě biocenter a biokoridorů (MZe ©2012).

Pozemky ve vlastnictví státu (§ 9 odst. 12), na kterých je návrhem umístěno společné zařízení, se bezúplatně převedou do vlastnictví obce. Společné zařízení, které je návrhem umístěno na pozemku jiné osoby, může být do jejího vlastnictví převedeno bezúplatně pouze v případě, že toto společné zařízení slouží veřejnému zájmu (Zákon č. 139/2002 Sb.) a aby tato myšlenka a funkčnost byly zachovány, je vlastnictví pozemků využitých ve veřejném zájmu pro společná zařízení klíčové, jak uvádí také Mcsweeney (2019) a zároveň dodává, že vlastník takových to pozemků má nejvyšší právo ovlivnit, jak bude s pozemky nakládáno, aby i v menším měřítku nedocházelo k degradaci, a nefunkčnosti, těchto společných zařízení.

3.4.1 Plán společných zařízení

Návrh plánu společných zařízení představuje soubor opatření, která mají zabezpečit naplnění jednoho z hlavních cílů pozemkových úprav stanovených v § 2 zákona č. 229/1991 Sb o tom, že pozemkovými úpravami se vytvářejí podmínky k racionálnímu hospodaření a k zabezpečení ochrany přírodních zdrojů (Doležal, 2010).

Plán společných zařízení obsahuje dle vyhlášky č. 13/2014 o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav tyto části:

1) technickou zprávu:

a) úvodní část (výchozí podklady, účel a přehled navrhovaných opatření, zásady zpracování plánu společných zařízení, zohlednění podmínek stanovených správními úřady)

b) opatření sloužící ke zpřístupnění pozemků (zásady návrhu dopravního systému a jeho projednávání, kategorizace a základní parametry prostorového uspořádání hlavních a vedlejších cest, objekty a zařízení dotčené návrhem cestní sítě, přehled cestní sítě),

c) protierozní opatření pro ochranu zemědělského půdního fondu (přehled navrhovaných opatření proti vodní erozi a posouzení jejich účinnosti, navrhovaná opatření proti větrné erozi, přehled dalších opatření navrhovaných k ochraně půdy); současný stav i případný návrh protierozních opatření posouzený na základě výpočtu průměrné ztráty půdy a jeho porovnání s přípustnou hodnotou ztráty půdy stanovenou podle hloubky půdního profilu

d) vodohospodářská opatření (zejména opatření navrhovaná ke zlepšení vodních poměrů a zlepšení hospodaření s vodou jako jsou opatření zadržetí nebo odvádění povrchových vod z území, k ochraně před povodněmi, k ochraně povrchových a podzemních vod, k ochraně vodních zdrojů, opatření u stávajících vodních děl na vodních tocích a staveb sloužících k závlaze a odvodnění pozemků a ke kompenzaci negativních dopadů melioračních staveb na vodní režim), včetně posouzení jejich účinnosti na změnu odtokových parametrů

e) opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí, posílení ekologické stability krajiny a biodiverzity (zejména skladebné části územního systému ekologické stability určené k realizaci a návrh opatření k zajištění jejich plné funkce). Navrhovaná společná zařízení se doplňují podle potřeby výpočty, popřípadě rozsahem technického řešení za účelem určení potřebné výměry půdy pro dané opatření.

2) přehled pozemků potřebných pro společná zařízení s uvedením jejich výměry (v ha s přesností na 4 desetinná místa):

a) výměra pozemků potřebná pro společná zařízení celkem a z toho výměra, která přejde spolu se společným zařízením

aa) do vlastnictví obce,

ab) do vlastnictví jiných osob (§ 12 odst. 4 zákona),

b) výměra, kterou se na celkové potřebě výměry půdy pro společná zařízení (§ 9 odst. 17 zákona) podílí

ba) stát (z toho výměra získaná v průběhu pozemkových úprav výkupem nebo darem)

bb) obec,

bc) ostatní vlastníci půdy,

3) soupis změn druhů pozemků (stav podle KN, skutečný stav, navržený stav)

a) přehledová tabulka,

b) grafické vyjádření

4) doklady o projednání návrhu plánu společných zařízení a studii posouzení širších územních vazeb a specifických podmínek, pokud bylo pozemkovým úřadem zadáno její vypracování,

5) grafické přílohy

a) přehledná mapa 1:10000,

- b) mapa erozního ohrožení 1:5000 - 1:10000 (současný a navržený stav),
  - c) mapa plánu společných zařízení s výškopisným obsahem 1:2000 nebo 1:5000,
  - d) schválená mapa plánu společných zařízení orazítkovaná a podepsaná zástupcem obce s uvedením data schválení plánu společných zařízení zastupitelstvem obce; měřítko a počet mapových listů se volí podle velikosti a hustoty zakreslovaných prvků
- 6) doklad o předložení zpracovaného plánu společných zařízení dotčeným správním úřadům (Vyhláška č. 13/2014 Sb.).

Navrhovaná opatření se vzájemně doplňují a prolínají. Při návrhu plánu je nutné v první řadě respektovat základní krajinotvorné, ekologické, půdoochranné či jiné ekologické aspekty dané potřebou zajištění polyfunkčnosti jednotlivých navržených prvků v závislosti na přírodních podmínkách označuje Dumbrovský (2004) a samotný plán společných zařízení, pak bývá některými autory podle Skleničky (2003) označován jako plán polyfunkční kostry nebo general KoPÚ, který je souborem prostorově a funkčně provázaných opatření k zajištění základních cílů pozemkových úprav. Plán společných zařízení, jak dodává Sklenička (2003) je formou krajinného plánu uvnitř v KoPÚ.

3.4.2 Realizace společných zařízení

Společná zařízení jsou budována neboli realizována zpravidla po zápisu pozemkových úprav do katastru nemovitostí, čili po výměně a přechodu vlastnických práv k novým pozemkům. Mezi novými pozemky jsou i ty, která jsou navržena pro jednotlivá společná zařízení, mají vhodného vlastníka, obec případně nějakého jiného vhodného vlastníka a jsou připravena pro realizaci společného zařízení. V případě novostavby společného zařízení, se upouští od vydání územního rozhodnutí o umístění stavby a od rozhodnutí o změně využití území (§ 12 odst. 3 zákona č. 139/2002 Sb. v platném znění). Realizace společných zařízení vyplývající z schváleného návrhu. Na základě schváleného návrhu pozemkových úprav stanoví pozemkový úřad po dohodě se sborem zástupců, místní samosprávou, a se zřetelem na finanční zajištění postup realizace pozemkových úprav. Společná zařízení jsou nejčastěji realizována z prostředků Programu rozvoje venkova, Operačního programu Životní prostředí, případně z vlastních zdrojů obce, aj. (MZe, 2015).

3.4.3 Financování společných zařízení

Náklady na pozemkové úpravy (dále jen "náklady") hradí stát. Na úhradě nákladů se mohou podílet i účastníci pozemkových úprav, popřípadě i jiné fyzické a právnické osoby, mají-li zájem na provedení pozemkových úprav; stát jim může poskytnout subvence nebo dotace podle zvláštních právních předpisů. V případě, že provedení pozemkových úprav je vyvoláno v důsledku stavební činnosti, náklady hradí stavebník v závislosti na rozsahu území dotčeného stavbou. Do nákladů podle odstavce 1 náleží náklady na přípravu zahájení pozemkových úprav včetně potřebných vodohospodářských studií, identifikaci parcel, místní šetření, zaměření skutečného stavu, vypracování návrhu, vytyčení pozemků, vyhotovení geometrických plánů, záznamů podrobného měření změn, popřípadě nového souboru geodetických informací, peněžité náhrady poskytované pozemkovým úřadem podle tohoto zákona, zřízení věcných břemen, realizaci společných zařízení a technickou pomoc při vytváření ucelených hospodářských jednotek (Zákon č. 139/2002 Sb., §17).

Podle zákona č.139/2002 Sb. pozemkové úpravy vyvolané stavebníkem, resp. jejich alikvotní část, hradí stavebník. Pro postup v PÚ vyvolaných stavební činností má SPÚ

uzavřen „Rámcový metodický postup Státního pozemkového úřadu a Ředitelství silnic a dálnic ČR při koordinaci pozemkových úprav a výstavby liniových staveb“ a tento dokument stanovuje základní zásady spolupráce, včetně úhrady ze strany ŘSD a dofinancování z prostředků SPÚ. Dalším zdrojem k financování je Operační program Životního prostředí (OPŽP), který umožňuje čerpat finanční prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti na projekty v oblasti ochrany životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí vyhlašuje prostřednictvím Státního fondu životního prostředí ČR jednotlivé výzvy pro podání žádosti o poskytnutí podpory v rámci konkrétního programovacího období OPŽP. Od roku 2019 se do čerpání finančních prostředků zapojil i SPÚ s vybranými projekty realizací PSZ. Dalšími zdroji zapojenými do financování PÚ a to pouze v menší míře jsou pak obce, města a soukromé subjekty. Pokud se bude jednat o skutečnou realizaci jednotlivých typů opatření, a ta budou záviset především na výši přidělených finančních prostředků, na kapacitních možnostech SPÚ a na celospolečenských požadavcích, veřejném zájmu a dále potřebách obcí a vlastníků pozemků (SPÚ ©2021).

3.4.4 Polyfunkčnost společných zařízení

Nedílnou součástí PÚ je tedy tzv. plán společných zařízení (PSZ), který tvoří budoucí kostru uspořádání zemědělské krajiny a je tedy jakousi formou krajinného plánu uvnitř obvodu pozemkové úpravy. Jde zejména o zpřístupnění pozemků, tedy účelové komunikace se všemi doprovodnými stavbami. Součástí tohoto plánu společných zařízení je plán tvořící protierozní opatření, vodohospodářská opatření, která slouží k odvedení vod a další důležitou součástí tvoří opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability území. Jde především o místní systémy ekologické stability doplněné dalšími prvky například rozptýlené a doprovodné zeleně. Opatření v plánu společných zařízení mají zpravidla polyfunkční charakter a je rovněž významným prvkem estetickým a krajinnotvorným (SPÚ ©2016).

V řadě případů společných zařízení se jedná o polyfunkční opatření, jejichž komplexní efekt tkví ve zlepšení stavu životního prostředí, v omezení dopadu změn klimatu (sucho, povodně) na zemědělskou krajinu, polyfunkčnost má také velký význam zejména u zpevněných cest, kdy se jedná o finančně velmi nákladné stavby (MZe, 2015).

Většina společných zařízení má polyfunkční charakter, kdy například alej má jak funkci tvorby kulturní krajiny a ochrany či tvorby životního prostředí, tak také může mít funkci protierozního opatření (MZe ©2010).

Opatření realizovaná v PÚ v rámci plánu společných zařízení vytvářejí komplexní a vzájemně propojený systém převážně polyfunkčních prvků, využívající synergie při ochraně a prostupnosti krajiny před suchem, povodněmi a erozí (SPÚ 2021).

3.4.5 Rozdělení společných zařízení

Společná zařízení jsou rozdělena do 4 kategorií. V rámci každé kategorie je rozlišováno několik typů společných zařízení. Takový postup je v souladu s ustanovením zákona č. 139/2002 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech v platném znění (Zákon č. 139/2002 Sb.).

V řadě případů se jedná o společná zařízení, která jsou také polyfunkční opatření, jejichž komplexní efekt tkví ve zlepšení stavu životního prostředí, v omezení dopadu změn klimatu (sucho, povodně) na zemědělskou krajinu.

Kategorie a typy společných zařízení:

Zpřístupnění pozemků

Zpřístupnění pozemků je realizováno prostřednictvím účelových komunikací se všemi doprovodnými stavbami, jako jsou mostky, propustky, brody, výhybny, atd.

Protierozní opatření

Protierozní opatření mají za cíl omezit škody na zemědělském půdním fondu působením eroze. Patří mezi ně protierozní meze a hrázky, záchytné průlehy a příkopy, zasakovací pásy, větrolamy, ochranné zatravnění, zalesnění, aj. Rovněž jsou řešeny také ochranné způsoby hospodaření na zemědělské půdě – agrotechnická a organizační opatření.

Vodohospodářská opatření

Vodohospodářská opatření slouží ke zlepšení vodních poměrů v území. Budují se za účelem neškodného odvedení povrchových vod, zvyšování retenční schopnosti krajiny a ochrany území před povodněmi. Patří mezi ně svodné příkopy a průlehy, retenční nádrže (suché nebo se stálou hladinou vody), úpravy a revitalizace toků, ochranné hráze, zatravnění infiltračních zón na propustných a mělkých půdách, zatravnění či zalesnění ochranných pásů podél vodních útvarů, aj.

Ochrana a tvorba životního prostředí

Jedná se zejména o prvky územního systému ekologické stability doplněné dalšími interakčními prvky – např. rozptýlené a doprovodné zeleně (MZe ©2015).

Základní souhrnné informace a jednotlivé kategorie o opatřeních a zařízeních navrhovaných v PSZ uspořádaných dle metodického pokynu SPÚ (2016) jsou zpřístupněna v následujícím pořadí a struktuře:

- Zařízení ke zpřístupnění pozemků.
- Zařízení a opatření k protierozní ochraně půdy.
- Vodohospodářská opatření.
- Opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí (zvyšování ekologické stability krajiny).

Souhrnné informace o zařízeních ke zpřístupnění pozemků obsahují:

- Hlavní polní cesty.
- Vedlejší polní cesty.
- Doplnkové polní cesty.

Souhrnné informace o zařízeních a opatřeních k protierozní ochraně půdy obsahují:

- Opatření proti vodní erozi půdy – navrhovaná organizační, agrotechnická a technická opatření. Obsahuje přehled protierozních opatření a zařízení.
- Opatření proti větrné erozi půdy – navrhovaná organizační, agrotechnická a technická opatření. Obsahuje přehled protierozních opatření a zařízení.
- Další opatření navrhovaná k ochraně půdy – obsahuje přehled ostatních opatření k ochraně půdy.

Souhrnné informace o vodohospodářských opatřeních obsahují:

- Opatření k odvádění povrchových vod z území.
- Opatření k ochraně povrchových a podzemních vod.
- Opatření k ochraně vodních zdrojů.
- Opatření ke snížení nepříznivých účinků sucha.

- Opatření u stávajících vodních děl.
  - Opatření u staveb sloužících k závlaze a odvodnění pozemků.
- Souhrnné informace o opatřeních k ochraně a tvorbě životního prostředí obsahují:
- Biocentra.
  - Biokoridory.
  - Interakční prvky.
  - Další opatření ke zvyšování ekologické stability krajiny.

Kategorie a typ společných zařízení zpřístupňující pozemky vyplývají ze zásad, které musí obsahovat tyto informace: O dodržení platných technických norem a předpisů. O omezujících podmínkách, které měly významný vliv na návrh uspořádání cestní sítě PSZ. O popisu napojení cestní sítě PSZ na silnice II. A III. třídy, v odůvodněných případech na silnice I. třídy, a popisu křížení s dalšími liniovými stavbami. O popisu napojení cestní sítě PSZ na síť místních a účelových komunikací (včetně lesních cest) se zvláštním zřetelem na propojení systému mimo obvod pozemkové úpravy. O výsledcích projednávání návrhu systému PSZ a jeho technických parametrů s obcí, sborem zástupců, s vlastníky (platí zejména v případě JPÚ, kdy nebyl zvolen sbor zástupců), a s DOSS (dotčenými orgány státní správy), zejména pak s Policií ČR. Uvedou se zásadní důsledky projednávání na výsledné technické řešení dopravního systému (SPÚ ©2016).

Polní cesty a jejich vegetační doprovod dotvářejí krajinný ráz, zvyšují biodiverzitu území a trvalým a výrazným způsobem ohraničují pozemky a katastrální hranice. Při jejich návrhu je nutné respektovat zásady napojení na síť ostatních a vyšších tříd komunikací a na okolní k.ú a zohlednit parametry zemědělské mechanizace. Důležité je dodržet kategorizaci polních cest dle normy ČSN 73 6109 Projektování polních cest. V rámci společných zařízení se mimo jiné navrhují polní nebo lesní cesty, mostky, brody, propustky apod. Jejich funkcí je především zajištění lepší přístupnosti krajiny a zvýšení efektivity hospodaření, mají ovšem také důležitou protierozní funkci (ÚNMZ ©2002).

Další druhá kategorie je nazvána Protierozní opatření na ochranu ZPF obsahuje základní části, podkapitoly a to: Zásady návrhu protierozních opatření k ochraně ZPF. Přehled navrhovaných opatření k ochraně před vodní erozí. Přehled navrhovaných opatření k ochraně před větrnou erozí. Přehled dalších opatření k ochraně půdy. Posouzení účinnosti navrhovaných protierozních opatření. Zařízení dotčená návrhem protierozních opatření (SPÚ ©2016).

Třetí kategorie - Vodohospodářská opatření. Tato kapitola technické zprávy základní části dokumentace PSZ obsahuje podkapitoly: Zásady návrhu vodohospodářských opatření. Přehled vodohospodářských opatření a jejich základní parametry. Posouzení účinnosti navrhovaných vodohospodářských opatření. Zařízení dotčená návrhem vodohospodářských opatření (SPÚ ©2016).

Opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí (čtvrtá základní kategorie). Tato kapitola technické zprávy základní části dokumentace PSZ obsahuje podkapitoly: Zásady návrhu opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí. Základní parametry prostorového uspořádání opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí. Zařízení dotčená návrhem opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí. Přehled opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí (SPÚ ©2016).

3.5 Financování pozemkových úprav

Novodobé pozemkové úpravy probíhají na území ČR již bez mála třicet let. Za tuto dobu byla pozemkovými úpravami vyřešena až třetina výměry zemědělského půdního fondu a v krajině následně vybudováno více než 3,5 tisíce kilometrů víceúčelových cest, a stovky dalších liniových opatření, sloužící zejména ke zvýšení protierozní a protipovodňové ochrany jako jsou například protierozní meze, průlehy a protipovodňové příkopy a hráze, dále bylo také zrealizováno velké množství vodních nádrží, rybníků a mokřadů i rozsáhlé plochy opatření ke zvýšení ekologické stability krajiny zejména v podobě prvků ÚSES (SPÚ ©2020).

3.5.1 Zdroje financování pozemkových úprav

V současné době, jak uvádí Váchal et al., (2011) se na financování pozemkových úprav podílí několik zdrojů: státní rozpočet- kapitola všeobecná pokladní správa (VPS), speciální konto pro financování pozemkových úprav zaměřených na protipovodňová opatření (PPEO), program rozvoje venkova (PRV), Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD), Státní pozemkový úřad, který rozhoduje o pozemkových úpravách a organizuje jejich provádění, v případě potřeby nezbytnou projektovou činnost sám provádí a také (SPÚ) hradí náklady podle §17, dále nezbytné náklady spojené s oceněním věci, identifikací parcel a vyměřením pozemků a náklady spojené s aktualizací bonitovaných půdně ekologických jednotek, a jiné zdroje (Zákon č. 139/2002 Sb., §17). Podstatným zdrojem, dle Váchal et al., (2011) jsou prostředky z Programu rozvoje venkova. Program rozvoje venkova České republiky (PRV) je nástrojem pro získání podpory poskytované Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD).

Státní pozemkový úřad (SPÚ) vyčerpal v roce 2020 na pozemkové úpravy finanční prostředky ve výši 700 milionů korun ze Všeobecné pokladní správy, 610 milionů korun z rozpočtu MZe, 48 milionů korun z rozpočtu SPÚ, přibližně 134 milionů korun na předfinancování projektů z Programu rozvoje venkova a 3,5 milionů korun z (OPŽP) Operačního programu Životního prostředí.

V roce 2020 bylo v rámci pozemkových úprav realizováno celkem 271 stavebních objektů za 1,1 miliardy korun. Skladbu všech stavebních objektů lze rozdělit do čtyř základních skupin, a to ekologická opatření v počtu 33 stavebních objektů za 21 milionů korun, vodohospodářská opatření skládající se z 62 stavebních objektů, z toho 16 nádraží a 10 poldrů za 151,7 milionů korun, stavebních objektů protierozní opatření 18 za 24,8 milionů korun a nejvíce byly zastoupeny polní cesty počtem 158 stavebních objektů za více jak 870 milionů korun. V celkovém součtu ještě chybí 35,5 milionů za technické a provozní činnosti obsahující též ostatní doprovodné stavby jako jsou sjezdy, přeložky a podobně. V neposlední řadě do rozpočtu pozemkových úprav patří i 446,6 milionů korun za neinvestiční činnost, která také zajišťuje komplexní pozemkové úpravy, inženýrskogeologické průzkumy, dále studie odtokových poměrů či znalecké posudky (SPÚ ©2020).

3.5.2 Program rozvoje venkova 2014-2020

Strategie PRV byla provázána na Národní program reformy 2014, a to společnými cíli v oblasti zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství, udržitelného hospodaření s přírodními zdroji, zejména s důrazem na zamezení degradace půdního fondu, snížení míry znečištění vod ze zemědělských zdrojů a zvýšení retence vody v krajině, akcentem

na jeho mimoprodukční funkce, včetně podpory rozvoje venkova a celkového zlepšování kvality života ve venkovských oblastech (MZe ©2014).

PRV navazuje na další klíčové dokumenty na národní úrovni, jsou jimi zejména Strategie pro růst – české zemědělství a potravinářství v rámci Společné zemědělské politiky EU po roce 2013, dávající hlavní východiska pro směřování zemědělské politiky. PRV se svými opatřeními podílí na realizaci cílů Státní politiky životního prostředí, Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství, Konceptu výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství, Plánu hlavních povodí, Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR. V oblasti lesnictví navazuje PRV zejména na Novou strategii EU v oblasti lesnictví: pro lesy a odvětví založená na lesnictví a Národním akčním plánem České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů a Strategii regionálního rozvoje České republiky 2021-2022 (MMR ©2022).

3.6 Koncepce pozemkových úprav na období 2021-2025

Státní pozemkový úřad vydal Koncepti pozemkových úprav na období let 2021 – 2025, již druhou v řadě od svého vzniku v roce 2013. Pro toto období ztotožnil SPÚ svou činnost v oblasti pozemkových úprav v maximální možné míře se strategií MZe (Ministerstva zemědělství), zejména v oblasti prevence dopadů klimatických změn (SPÚ ©2021).

Hlavní nástroje rozvoje venkova jsou Evropské fondy, stejně jako v předchozích programových obdobích EU, hlavním zdrojem financování regionálního rozvoje v ČR, a v tomto směru nedojde k významné změně ani po roce 2020. Je nutné zdůraznit, že značná část prostředků ze všech operačních programů ESI fondů je alokována do venkovských oblastí. Na rozvoj venkova tedy není zaměřena pouze Společná zemědělská politika, která je sice důležitým nástrojem rozvoje venkova, nicméně je pouze jedním z mnoha. V programovém období 2021–2027 bude na venkov zasahovat územní dimenze intervencí ze všech operačních programů (MMR 2019).

Jedná se zejména o návrhy a dimenzování opatření na budoucí klimatické podmínky, vodní režim v krajině, řešení pozemkových úprav v několika na sebe navazujících katastrálních územích najednou, vytváření systému polyfunkčních prvků (revitalizace cestních sítí) a v neposlední řadě využívajících synergií při ochraně krajiny před suchem, povodněmi a erozí (SPÚ ©2021).

3.6.1 Zajištění finančních zdrojů ze státního rozpočtu a EU

Pro kontinuální provádění pozemkových úprav je klíčové zajištění dostatečného objemu finančních prostředků pro zpracování návrhů pozemkových úprav (PÚ) i jejich následnou realizaci. Úlohou ústředí Státního pozemkového úřadu (SPÚ) je koordinovat plynulý postup pozemkových úprav, a to tak, aby mohly být maximálně využívány finanční zdroje jak ze státního rozpočtu, tak z rozpočtu EU (Evropské unie), které jsou zaměřené především do realizační části, to znamená na výstavbu společných zařízení (technická opatření) na základě schválených návrhů pozemkových úprav. SPÚ předpokládá zajištění finanční alokace na pozemkové úpravy z rozpočtu Evropské unie v letech 2021 – 2027 přinejmenším ve stejné výši, jako byla pro období 2014 - 2020 a činila 150 mil. EUR (SPÚ ©2021).

Plánované náklady na činnosti v pozemkových úpravách (návrhy, realizace PSZ a další ze souvisejících činností) pro období 2021 – 2025 jsou ve výši 13 miliard korun (Zeměměřič ©2021).

Předpokládaný objem finančních prostředků pro zpracování návrhů pozemkových úprav (neinvestiční prostředky), kde celkový předpoklad požadovaných finančních prostředků pro zpracování návrhů pozemkových úprav a další neinvestiční činnosti činí v následujících pěti letech cca 3 mld. Kč. Rozdělení této částky do jednotlivých krajů je uvedeno v tabulce č. 1. Prostředky jsou do jednotlivých regionů rozloženy na základě stávajícího personálního zajištění v krajích a také s ohledem na zachování kontinuity provádění PÚ v jednotlivých regionech (SPÚ ©2021).

Předpokládaný objem finančních prostředků pro realizaci opatření (investiční prostředky) pro realizaci opatření podle schválených návrhů PÚ (PSZ) předpokládá v příštích pěti letech investici ve výši cca 10 mld. Kč. Finanční prostředky do jednotlivých regionů jsou alokovány s ohledem na rozsah a rozložení ohrožených lokalit a na současné rozložení personálních kapacit SPÚ. S ohledem na principy PÚ a dle zákona č. 139/2002 Sb. O 3 miliardy korun navíc bude mít letos Ministerstvo zemědělství (MZe) na programy vodního hospodářství proti suchu a pozemkové úpravy. Navýšení rozpočtu schválila vláda. Na programy vodního hospodářství získalo MZe 1,7 miliardy korun, na pozemkové úpravy 1,3 miliardy korun. Peníze půjdou například na obnovu a výstavbu rybníků a malých vodních nádrží, závlahy, propojování vodárenských soustav a výstavbu a obnovu infrastruktury pro obce (Zeměměřič ©2021).

Tabulka 1: Plánované náklady na činnosti v pozemkových úpravách pro období 2021 – 2025 (autorka Vejsadová podle SPÚ).

Krajský pozemkový úřad	Plánované finanční prostředky na zpracování návrhů PÚ(mil.Kč)	Plánované finanční prostředky na realizaci opatření PSZ (mil.Kč)	Plánované finanční prostředky celkem
Středočeský kraj a hl. m. Praha	480	1400	1880
Jihočeský kraj	324	1300	1624
Plzeňský kraj	186	900	1086
Karlovarský kraj	94	300	394
Ústecký kraj	240	700	940
Liberecký kraj	138	300	438
Královéhradecký kraj	234	600	834
Pardubický kraj	190	600	790
Kraj Vysočina	232	700	932
Jihomoravský kraj	290	1000	1290
Olomoucký kraj	228	900	1128
Moravskoslezský kraj	186	400	586
Zlínský kraj	178	900	1078
Celkem	3000	10000	13000

Pozemkové úpravy výrazně přispívají k zadržování vody v krajině, protože se při nich obnovují například malé vodní plochy, mokřady a také polní cesty. Státní pozemkový úřad (SPÚ), který má úpravy na starosti, na ně získá navíc 1,3 miliardy korun, které doplní dosavadní rozpočet, v němž bylo na úpravy vyčleněno 0,7 miliard korun. SPÚ tak bude

schopen rozpracovat dalších 150 komplexních pozemkových úprav. Aktuálně jsou pozemkové úpravy ukončeny nebo rozpracovány na 42 % zemědělského půdního fondu ČR (Zeměměřič ©2021).

3.6.2 Vytvoření dostatečné rezervy státní půdy

Kvalitu návrhů plánů společných zařízení (PSZ) velmi výrazným způsobem ovlivňuje množství státní půdy v řešeném území. Zákon o pozemkových úpravách stanovuje využití půdy pod společná zařízení. Z jeho ustanovení vyplývá, že pro navrhovaná společná zařízení se použijí nejprve pozemky ve vlastnictví státu a potom ve vlastnictví obce (Zákon č. 139/2002 Sb.). Současným zásadním problémem, který mnohdy až ohrožuje proveditelnost pozemkových úprav, je nedostatek disponibilní státní půdy ve většině řešených katastrálních území. Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách připouští, že pokud nelze pro společná zařízení použít jen pozemky ve vlastnictví státu, popřípadě obce, podílejí se na vyčlenění potřebné výměry půdního fondu ostatní vlastníci pozemků poměrnou částí podle celkové výměry jejich směřovaných pozemků. Využití tohoto ustanovení je však velmi problematické a v praxi naráží na odpor vlastníků, kteří nejsou ochotní část svého vlastnictví krátit ve prospěch veřejného zájmu. Zájmem SPÚ je tedy vytvářet rezervu státní půdy a to pomocí výkupů zemědělské půdy.

Za tímto účelem bylo upraveno znění zákona o Státním pozemkovém úřadu i zákona o pozemkových úpravách. Aby mohlo být s větším úspěchem využíváno ustanovení zákona o pozemkových úpravách týkající se výkupu pozemků vlastníků ve prospěch státu, bylo nutné upravit výkupní ceny na odpovídající konkurenceschopné ceny. Výkupní ceny byly tedy upraveny poslední novelou tohoto zákona (SPÚ ©2021).

Zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů § 3 odstavec 1 cituje: Státní pozemkový úřad vytváří a spravuje rezervu státních pozemků (dále jen "rezerva"), která zahrnuje pozemky, s nimiž je Státní pozemkový úřad příslušný hospodařit, a která slouží k výkonu působnosti Státního pozemkového úřadu a uskutečnění rozvojových programů státu schválených vládou a odstavec 2 (Zákon č. 503/2012 Sb., §3) v tomto druhém odstavci dále uvádí, že vytvoření a zachování potřebného rozsahu a složení rezervy podle odstavce 1 zajišťuje Státní pozemkový úřad zejména směnou a koupí. Celková výměra části rezervy podle odstavce 1 písm. a) nesmí klesnout pod 50 000 ha. Směna a koupě pozemků se uskutečňují nejvýše za cenu obvyklou (MZe ©2022).

Z předpokladů vyplývá, že v roce 2025 by počet katastrálních území s PÚ činil celkem cca 4 900, což představuje asi 2,2 mil. ha. SPÚ dále předpokládá, kromě KoPÚ, také zahájení v období 2021 – 2025 kolem 44 JPÚ s PSZ na výměře cca 2,5 tis. ha a dále asi devadesát specifických PÚ v katastrálních územích, jež jsou dotčeny přiděly. Pro kontinuální zajištění procesu PÚ v rámci ČR plánuje SPÚ ročně rozpracování cca 150 KoPÚ. Počet rozpracovaných KoPÚ v jednotlivých letech se bude odvíjet od požadavků státu, obcí, vlastníků půdy, případně stavebníka (SPÚ ©2021). Výhled postupu pozemkových úprav v období 2021 – 2025 uvedeno v tabulce č. 2 zpracování návrhů PÚ:

Tabulka 2: Předpokládaný plán řešení PÚ v období 2021 – 2025. Zahájené PÚ – znamená zahájení ve smyslu § 6 zákona o pozemkových úpravách; rozpracované PÚ – znamená uzavření smlouvy o dílo s dodavatelem; dokončené PÚ – znamená zapsání do KN (autorka Vejsadová podle SPÚ)

Statistické údaje KoPÚ – plán na období 2021 - 2025						
Roky	zahájené		rozpracované		dokončené	
	počet	výměra (ha)	počet	výměra (ha)	počet	výměra (ha)
2021	142	63935	150	75000	275	130359
2022	150	66239	150	75000	214	116113
2023	148	66221	150	75000	183	90346
2024	151	66913	150	75000	135	60834
2025	163	67392	150	75000	161	68918
celkem	754	330700	750	375000	968	466570

3.6.3 Priority v provádění pozemkových úprav (realizace SZ)

Při stanovení priorit v rámci řešení postupu realizací PSZ, ze strany vlastníků a obcí výrazně dominuje požadavek na zpřístupnění pozemků následován potřebou řešit vodohospodářský režim v krajině, tj. především realizovat opatření pro neškodné odvedení vod a předcházet tak povodňovým situacím. Značný význam v krajině mají polní cesty, které jsou také prioritní, a to nejen z důvodu zpřístupnění pozemků, ale současně mohou plnit funkci jak protierozní, tak lokálně protipovodňovou a doprovodnou zelení podél cest se podílet na zvyšování ekologické stability krajiny, takže především tato opatření s těmito zaměřeními (prostupnost krajiny, ekologická stabilita krajiny, vodohospodářská opatření a další) jsou, a stále i do budoucna budou prioritními z celospolečenského hlediska. Cílem PÚ je tedy postupné navyšování počtu realizací prvků PSZ s intenzivnějším zaměřením na výše uvedená opatření (SPÚ ©2021).

A jak také Mazín (2014) uvádí, realizace společných zařízení je poslední fází pozemkových úprav. Společná zařízení jsou veřejně prospěšné stavby, na kterých se mohou podílet jak pozemkový úřad, tak obec či samotní vlastníci. Záleží na jejich činnostnosti a iniciativě, jakým způsobem využijí poskytované prostředky. Tato konečná etapa pozemkových úprav je nejvýznamnější a prioritní, jelikož dovádí pozemkové úpravy do skutečného života lidí a krajiny. Pozemkové úpravy nesmí skončit jen na papíře.

3.6.4 Koncepce pozemkových úprav z hlediska priorit krajských pozemkových úřadů 2021-2025

Koncepce pozemkových úprav na období let 2021 – 2025 je věnována jednotlivým krajským pozemkovým úřadům a jejich pobočkám, neboť rozhodující pravomoc mají pobočky, a jsou to tedy právě pobočky, které rozhodují v řízení o pozemkových úpravách podle zákona č. 139/2002 Sb., jako správní orgány prvního stupně a ze zákona rovněž organizují provádění pozemkových úprav (Zákon č. 139/2002 Sb.).

Krajské pozemkové úřady se v této části představují z pohledu specifík spravovaného území a z toho vyplývajících čtyř definovaných priorit jednotlivých poboček pro řešení PÚ v následujícím pětiletém období a těmi jsou:

1. vodohospodářská opatření k prevenci dopadů klimatických změn - VHO,
2. opatření vedoucí ke snížení vodní a větrné eroze – PEO,
3. opatření ke zvýšení ekologické stability krajiny – EKO,
4. řešení PÚ vyvolaných liniovými stavbami – spolupráce s ŘSD (Liniové stavby - podle zákona č.139/2002 Sb. pozemkové úpravy vyvolané stavebníkem, respektive jejich alikvotní část, hradí stavebník. Pro postup v PÚ vyvolaných stavební činností má SPÚ uzavřen „Rámcový metodický postup Státního pozemkového úřadu a Ředitelství silnic a dálnic ČR při koordinaci pozemkových úprav a výstavby liniových staveb“. Tento dokument stanovuje základní zásady spolupráce a koordinace mezi SPÚ a jeho místně příslušnými pobočkami KPÚ a příslušnými útvary ŘSD při přípravě a realizaci PÚ a výstavbě liniových staveb. Metodický postup upravuje jednotlivé činnosti související s přípravou a zahájením pozemkových úprav, zpracováním příslušné projektové dokumentace i realizací PÚ včetně určení jejich úhrady ze strany ŘSD a dofinancování z prostředků SPÚ, (SPÚ ©2021).

3.6.5 Charakteristika spravovaného území KPÚ pro Karlovarský kraj

Charakteristika spravovaného území KPÚ pro Karlovarský kraj, (KPÚ pro Karlovarský kraj s pobočkami Cheb a Karlovy), uvedeno v tabulce č. 3 a č. 4. Zemědělská půda kraje má výměru cca 124 155 ha, což představuje pouze 37,5 % území kraje.

Tabulka 3: Základní charakteristiky pro Karlovarský kraj.

Základní charakteristiky	Karlovarský kraj
rozloha	3310,4 km ²
maximální nadmořská výška	1244 m. n.m.
minimální nadmořská výška	320 m. n.m.
průměrná nadmořská výška	602,1 m. n.m.
průměrný sklon	14,90%
podniky povodí	Povodí Ohře, státní podnik
	Povodí Vltavy, státní podnik

Tabulka 4: Využití krajiny pro Karlovarský kraj.

Využití krajiny	Karlovarský kraj-plocha v km ²	Podíl z území kraje (%)
zemědělské oblasti	562,7	17
lesy	1447,9	43,7
louky a pastviny	678,9	20,5
městská zástavba	30,6	0,9
ostatní plochy	518,9	15,7
vodní plochy a toky	71,4	2,2
celkem	3310,4	100

Centrální část Sokolovska je devastována povrchovou těžbou hnědého uhlí, na Karlovarsku je situován vojenský újezd s rozlohou 33 161 ha. Na území kraje se nachází CHKO Slavkovský les o rozloze 606 km². V Karlovarském kraji jsou nápadné rozdíly mezi hornatinami a pánvemi, které jsou mimořádně postiženy antropogenní činností.

Přírodní podmínky a historický vývoj kraje i dnes ovlivňují činnost pozemkových úřadů v oblasti pozemkových úprav. Způsob minulého hospodaření na zemědělské půdě, kdy na většinovém podílu půdy hospodařily stání statky, které měly celookresní působnost (Agrokombinát Cheb, Sokolov, K. Vary), zanechal dlouhodobé, devastující dopady na krajinu (SPÚ ©2021).

Krajina v České republice prošla vlivem a působením člověka složitým vývojem, na kterém se podepsaly střídající se politické a hospodářské vlivy. V důsledku velkoplošného obdělávání půdy pak došlo k zániku polních cest, přirozených liniových prvků a dalších přírodních a krajinotvorných elementů (MZe ©2021).

V současné době území vyžaduje mimo zpřístupnění pozemků a jejich uspořádání do ucelených hospodářských jednotek také zásahy pro posílení retenční schopnosti krajiny. Na území kraje je plánována výstavba liniových staveb – výstavba R6, propojení R6 s Německem a přeložka silnice 1/21, 1/13, jejichž realizace rovněž vyvolá potřebu provedení pozemkových úprav (SPÚ ©2021).

Z výše uvedeného tedy plyne, že k obnově zaniklých polních cest, k výstavbě liniových prvků, k posílení retenční schopnosti krajiny a dalších přírodních krajinotvorných elementů jsou jediným nástrojem pozemkové úpravy (MZe ©2021).

4 Charakteristika zájmového území

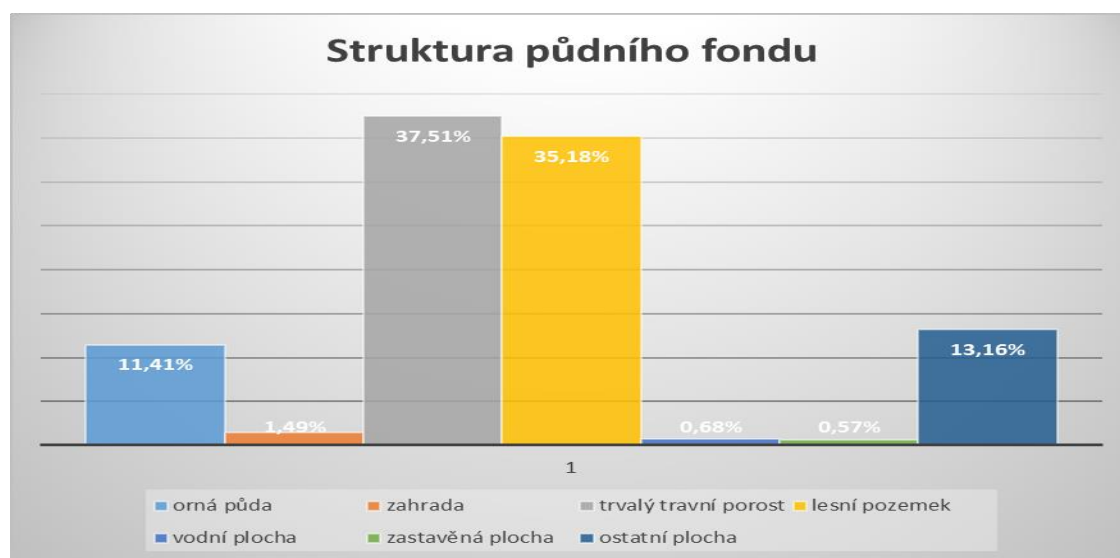
Historie Hrádku u Krajkové

První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1300. Vesnice po mnoho století náležela majitelům hartenberského panství. V západní části sídla bylo lokalizováno tvrziště, obehnané kruhovým valem. Na konci padesátých let 20. století již nebylo nalezeno. Po roce 1945 došlo k nucenému vysídlení německého obyvatelstva a počet obyvatel vesnice se výrazně zredukoval. Většina domů byla stržena a zbývající modernizovány. Z původní převážně hrázděné lidové architektury se nic nedochovalo. V roce 1953 se stal Hrádek místní částí Krajkové (Dvořák 2000).

Hrádek (německy *Pürgles*) je malá vesnice, část obce Krajková v okrese Sokolov.

Údaje o katastrálním území: katastrální území Hrádek u Krajkové sousedí s k.ú. Krajková, Markvarec u Krajkové, Horní Částkov, Habartov a Radvanov. Administrativně spadá do obce Krajková. Celková výměra katastrálního území je 401,70 ha, z toho orná půda 45,80 ha, TTP 150,66 ha, zahrady 5,97 ha, vodní plochy 2,72 ha, lesní pozemky 141,34 ha a ostatní plochy 52,90 ha, uvedeno na obrázku č. 1 - větší plocha bývalé vojenské střelnice (ČSÚ ©2021).

Obrázek 1: Struktura půdního fondu k.ú. Hrádek u Krajkové (autorka Vejsadová podle PF ČR)

Přírodní poměry

Hrádek se rozkládá na svazích předhůří Krušných hor klesajících směrem k Sokolovské pánvi. Spolu s okolními osadami leží na svorech krušnohorského krystalinika. Územím protéká Habartovský potok (Dvořák 2000).

Hrádek se tedy nachází asi 2,5 km na jih od Krajkové. Rozkládá se na svazích předhůří Krušných hor klesajících směrem k Sokolovské pánvi, je to klimatická oblast s teplotou 7,3 stupně Celsia a s průměrným ročním úhrnem srážek 611 mm. Zájmové území z hlediska regionálního začlenění reliéfu se nachází v rozlehlém útvaru provincie

Česká Vysočina, Krušnohorská soustava, Podsoustava vnitřního krušnohorského pásma, Sokolovská pánev. Spolu s okolními osadami leží na svorech krušnohorského krystalinika. Geologický substrát tvoří přemístěné zvětraliny matečných hornin krystalinika – vyvřelých a přeměněných, méně často i svahoviny. Půdy jsou zde převážně lehčí, zrnitostně písčitohlinité až hlinitopísčité, středně hluboké s častým výskytem skeletu s různou velikostí. Podle typů půd se převážně vyskytují hnědé půdy, hnědé půdy kyselé, značně propustné pro vodu. Z vodohospodářského hlediska se katastrální území Hrádek u Krajkové nachází na rozvodí dvou hydrologických povodí a to Habartovského potoka (odvádí převážnou část katastru), a Radvanovského potoka, kam stékají povrchové vody v okolí Anenské Vsi. Řešené území Hrádek u Krajkové byl v minulém období využíván jako vojenská střelnice. Jedná se o pozemky mezi obcí Hrádek směrem k Habartovu, které se rozkládají na svažitém území k Habartovskému potoku, uvedeno na obrázku č. 2. Dosud se zachovaly zpevněné plochy a nádvoří pro vojenskou techniku. Celá rozloha bývalé střelnice byla převedena do majetku obce Krajková (PF ČR ©2003).

Obrázek 2: Topografická mapa k.ú. Hrádek u Krajkové v rámci ČR.

Využití území

Krajkovská pahorkatina je protkána sítí turistických stezek, z nichž mnohá nás dovede na půvabná místa. Svou faunou i flórou láká na kratší i dlouhé procházky po celém okolí Krajkové. Jedna z turistických cest nás dovede k přírodní rezervaci SOOS, která je známá pozoruhodnostmi, jenž nemají nikde u nás obdobu, a to nejen rostlinnou vegetací, ale i pozůstatky pradávnné sopečné činnosti, tzv. mofety. To jsou nálevkovité prohlubně, které svým vzhledem připomínají miniaturní sopečné krátery. Další lákavou dominantou, v nedalekém okolí Hrádku určenou k prohlídce pro pěší turisty je lovecký zámek Favorit, který dal vybudovat hrabě František Antonín Nostic (za vlády Nosticů) pro svoji manželku Marii Alžbětu. Za zmínku také zcela jistě stojí další z míst v okolí, které stojí za návštěvu, je v blízkosti nedalekého městečka Rotava. Nachází se zde jedna z přírodních památek známá jako Rotavské varhany. Jedná se o odkrytý profil skalního masivu, který tvoří čedičová skála, zvětrávající v typicky šestibokých sloupcích. V blízkosti se nachází obec

Hřebený s rodovým hradem Hartenberg (*Hertenberg*), který byl pravděpodobně založen roku 1196. Pro pěší turisty i cyklisty je lákavým cílem již od 14. století vyhledávané poutní místo Chlum Svaté Maří. Komplex bývalého kláštera s kostelem Svaté Maří Magdaleny je jedním z nejvýznamnějších barokních souborů v ČR. Je zde mnoho míst, které stojí za návštěvu (Dvořák 2000).

5 Metodika

Pro tvorbu této bakalářské práce bylo použito a aplikováno několik metod a to literární rešerše, tedy rešeršní část a část analytická, která spočívala ve sběru dat, využitých v následné analýze. V teoretické části, rešeršního typu, bylo využito a sloučeno mnoho zdrojů, potažmo dat a informací, převážně z volně dostupných tištěných či elektronických zdrojů. Především odborné publikace, články k dané tématice, zainteresované internetové portály, legislativní dokumenty a projektová dokumentace. Další metoda využitá v této bakalářské práci byla metoda komparační, kdy prostřednictvím této metody a sběru a analýze dat, bylo možno srovnávat opatření, konkrétně cestní síť vzniklou v k.ú. Hrádek u Krajkové s dalšími dvěma katastrálními územími nacházející se také v okrese Sokolov a s totožnými prvky opatření vzniklými na podkladu a v rámci komplexních pozemkových úprav. Nasbíraná a zanalyzovaná data byla zpracována do tabulek a grafů, bakalářská práce dále obsahuje fotodokumentaci a pro přehlednost je práce doplněna o mapové výstupy zpracované v programu MISYS vytvořené autorkou prostřednictvím oficiálních stránek Státní správy zeměměřičství a katastru (ČÚZK) a Státního pozemkového úřadu. Pokud není uvedeno jinak, jsou mapové výstupy - obrázky, v této kapitole zpracované autorkou v uvedené aplikaci.

5.1 Identifikace území

Obec Krajková leží na jihozápadním okraji Krušných hor v nadmořské výšce 600 m, 12 km od okresního města Sokolov. Katastr je rozsáhlý a má rozlohu 3500 ha. V tomto katastru se nachází přehrada na pitnou vodu Horka, která zásobuje většinu okresu. K obci patří několik osad – Anenská Ves, Markvarec, Hrádek, Květná, Libnov, Dolina a Leopoldovy Hamry, uvedeno na obrázku č. 3.

Obrázek 3: Topografická mapa zájmového území k.ú. Hrádek u Krajkové.

5.2 Terénní průzkum

Ke všem realizacím provádí pobočka Státního pozemkového úřadu v době výstavby i po ní archivovanou fotodokumentaci – obrázky č. 4, č. 5, č. 6, č. 7 a č. 8. Terénní šetření aktuálního stavu opatření byla provedena autorkou v měsících červen až srpen 2021 a v rámci těchto terénních šetření byla zhotovena fotodokumentace. Autorem fotografií, u kterých není uvedeno jinak, je autorka bakalářské práce.

Obrázek 4: Hlavní polní cesta – HPC 2

Obrázek 5: Hlavní polní cesta – HPC 2

Obrázek 6: Hlavní polní cesta – HPC 4

Obrázek 7: Hlavní polní cesta – HPC 4

Obrázek 8: Hlavní polní cesta – HPC 4

5.3 Použité podklady

Základními podklady pro praktickou část bakalářské práce byly kompletní projektové dokumentace komplexních pozemkových úprav, které poskytla pobočka pozemkového úřadu Karlovy Vary.

Fotografie použité v této části pořídila autorka bakalářské práce při místních šetřeních a další fotodokumentace byla použita z archivu Státního pozemkového úřadu, pobočky Karlovy Vary.

5.4 Práce v software

Tvorba tabulek byla tvořena prostřednictvím programu Excel. Microsoft Word a Microsoft Office tyto nástroje byly použity k tvorbě textové části.

Mapové výstupy v této části jsou zpracované v programu MISYS, zapůjčeného pro zpracování této bakalářské práce SPÚ, pobočkou K. Vary. Další mapové výstupy - obrázky, v této kapitole byly zpracované autorkou v již výše uvedené aplikaci MISYS, také bylo využito portálu ČÚZK v aplikaci Nahlížení do katastru.

5.5 Postup řešení

- Současný stav řešené problematiky
- Volba zájmového území na základě stanovených kritérií.
- Podrobné studium projektové dokumentace, zejména dokumentace Rozboru současného stavu v řešeném území a Plánu společných zařízení.
- Vymezení dílčích jednotlivých staveb v zájmovém území
- Shrnutí reálných dopadů vzniklých staveb
- Diskuse

5.6 Metoda komparační - popis aplikace metody

Metoda srovnávací – též metoda komparativní či metoda komparační – pojem používaný pro výzkumný přístup, systém, proces i dílčí postup postavený na principu komparace. V těchto významech se metoda srovnávací vyskytuje v s-gii, historiografii, kulturní a soc. antropologii, demografii a jazykovědě. V souvislosti s použitím metody srovnávací jako hlavní, základní metody s-gického empirického výzkumu se někdy hovoří o komparativní proceduře, komparativním výzkumu, resp. komparativní sociologii. Jako výzkumný postup metody srovnávací obecně zahrnuje: a) specifikaci předmětu srovnávání, b) vymezení srovnávaných vlastností (znaků a kontextuálních proměnných), c) posouzení komparability, d) určení konkrétních technik srovnávání, e) způsob zhodnocení získaných informací a systematiku výstupů. Metoda srovnávací může být použita buď k deskripci zkoumaných jevů, nebo ke generalizaci, klasifikaci, typologii, k hledání kauzálních a funkčních souvislostí a následností, popřípadě k predikci a prognóze. Je chápána též jako forma testování hypotéz. Metoda srovnávací používá běžné logické operace a statistické postupy, z nichž některé byly přednostně vyvinuty pro behaviorální vědy. Pro práci se statistickými komparativními postupy bývá používán pojem komparativní analýza, pro označení druhu výstupu komparativní studie (AV ČR ©2021).

6 Současný stav řešeného území

Současný stav v terénu

V roce 1983 bylo provedeno rozsáhlé odvodnění půd systematickou drenáží, včetně výstavby odvodňovacích odpadů vedených ve správě ZVHS Karlovy Vary (kryté trubní odpady). Dříve vodní plochy (vodní nádrž umělá) jsou současně poškozené nebo se vůbec nedochovaly a prakticky v terénu již neexistují. Vlastníkem těchto ploch je PF ČR – ÚP Sokolov.

Pozemky zemědělské půdy, evidenčně dle KN travní porosty, jsou obdělávány jako orná půda a v poslední době dochází k dalšímu rozorávání travních porostů.

Pozemky bývalé střelnice tvoří nyní travní porosty s volně rostoucími dřevinami stromů a keřů. Dochovala se nádherná údolní niva přirozeného toku Habartovského potoka (v současné době je toto území vedeno v kultuře ostatní plocha – neplodná půda).

Stávající polní cesty jsou velmi omezené s převahou cest travnatých. Dochovaly se zbytky komunikací s asfaltovým povrchem v areálu střelnice. Silně narušený zpevněný povrch (asfalt) má cesta z Hrádku do Habartova dříve používaný armádou ČR a nyní slouží pouze pro chodce do Habartova (PF ČR ©2003).

Návaznost pozemkových úprav na územně plánovací dokumentaci. Obec Krajková, kam se řešené území administrativně řadí, má dosud zpracovanou pouze „Urbanistickou studii“, pro k.ú. Hrádek u Krajkové. Další obce, územně plánovací dokumentaci (ÚPD) zpracovanou nemají. Územní záměry podstatné pro KPÚ byly se starostou obce Krajková konzultovány a byly v další části návrhu do situace zakresleny. Rovněž byly předběžně projednány předpokládané trasy polních cest, aby splňovaly jak průchodnost krajiny, tak návaznost na zastavěnou část.

Komplexní pozemková úprava k.ú. Krajková byla zpracována v roce 1999, zpracovatelem byla projektová kancelář Ing. Jaromíra Bočana – Energoeko Karlovy Vary a má přímou návaznost na KPÚ Hrádek u Krajkové, kde je zajištěna v propojení navrhované polní cesty HPC 2, která navazuje na zaměřený stávající propustek přes Radvanovský potok s pokračováním do obce Krajková (PF ČR ©2003).

Cestní síť, současný stav. Významnou prioritou pozemkových úprav je dokonalé zajištění přístupnosti zemědělsky obhospodařovaného území a dalších zájmů v přirozené krajině, které provozuje lidská společnost (turistika, sport a rekreace, myslivost atd.). Při zajištění přístupnosti je nutno vycházet především ze stávající cestní sítě polních i lesních cest a stávajícího systému dopravních cest. V řešeném území jsou tyto státní silnice:

Habartov (Kluč) – Krajková: silnice č. III/21032 a křižovatka Květná – Markvarec – Hrádek: silnice č. III/21220.

Souhrnný seznam polních a lesních cest, vedených v KN jako ostatní plochy – komunikace s uvedením čísla LV (vlastníka), s popisem současného stavu a možnosti využití v pozemkových úpravách, jak uvádí tabulka č. 5. (PF ČR ©2003).

Tabulka 5: Cestní síť – ostatní plochy komunikace dle evidence KN.

Poř. číslo	Číslo parcel	Výměra m ²	LV	Vlastník komunikace	Současný stav
K 1	42/3	532	1	Obec Krajková	travnatá, bude využita v KPÚ
K 2	110/3	591	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 3	644/8	1336	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 4	663/12	1848	1	Obec Krajková	travnatá, bude využita v KPÚ
K 5	701/3	493	1	Obec Krajková	travnatá, bude využita v KPÚ
K 6	725	2976	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 7	799	313	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 8	800	1566	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 9	801	480	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 10	802/1	1764	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 11	802/2	2420	10002	Pozemkový	travnatá,

				fond ČR	bude využita v KPÚ
K 12	806	424	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 13	814/1	2087	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 14	821	109	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 15	823	3574	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 16	824/1	1842	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 17	824/2	1638	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 18	825	749	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 19	826/1	1100	1	Obec Krajková	travnatá, bude využita v KPÚ
K 20	830/1	915	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 21	830/2	1539	5	Lesy ČR	lesní cesta
K 22	831	1751	5	Lesy ČR	lesní cesta
K 23	835	1843	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v

					KPÚ
K 24	843/2	3907	170	KSÚS Sokolov	státní silnice III/21032
K 25	846	1124	384	Město Habartov	travnatá, doporučená změna kat. hranice
K 26	810/3	2438	5	Lesy ČR	lesní cesta
K 27	810/4	138	10002	Pozemkový fond ČR	travnatá, bude využita v KPÚ
K 28	810/1	5283	1	Obec Krajková	zpevněná místní komunikace
K 29	810/2	339	1	Obec Krajková	zpevněná místní komunikace
K 30	809	443	10002	Pozemkový fond ČR	zpevněná místní komunikace Anen. Ves
K 31	212/2	371	273	Lexová Marie a Václav	travnatá přístupová
K 32	792/1	3187	1	Obec Krajková	zpevněná místní komunikace III/21220
K 33	807	288	10002	Pozemkový fond ČR	polní cesta

Stručný popis cestní sítě:

K 1 – travnatá polní cesta k zpřístupnění pozemků ostatních ploch a zemědělských pozemků

K 2 – travnatá polní cesta s napojením na K 13

K 3 – travnatá polní cesta s návazností na K 16 a spojuje řešené území s k.ú. Habartov

K 4 – šterkovitá polní cesta k přístupu na pozemky ostatních ploch obce

K 5 – travnatá polní cesta využitá pro zpřístupnění pozemků ostatních ploch a pozemků lesních. Je složena z K 20 a K 21, která je ve vlastnictví Lesů ČR.

K 6 – travnatá polní cesta ke zpřístupnění pozemků zemědělských a lesních

- K 7, 8, 9, 23 – jsou travnaté polní cesty, které zpřístupňují zemědělské pozemky ostatních ploch
- K 10 – travnatá cesta, zpřístupňuje zemědělské pozemky a zastavěnou část obce
- K 11, 12, 13 – v terénu rozorány do půdního celku, v KPÚ budou opraveny
- K 14, 15 – šterkovitá cesta pro zpřístupnění pozemků a města Habartov (pro pěší)
- K 16 – viz K 3
- K 17 – travnatá cesta ke zpřístupnění pozemků
- K 18 – travnatá cesta, která nemá návaznost
- K 19 – travnatá cesta ke zpřístupnění pozemků
- K 20 – travnatá cesta ke zpřístupnění pozemků
- K 21 – viz K 5, K 20
- K 22 – lesní cesta ke zpřístupnění lesních pozemků, nemá návaznost
- K 23 – viz k 7
- K 24 – státní silnice III/21032
- K 25 – travnatá cesta, vyžaduje změnu katastrální hranice
- K 26 – lesní cesta
- K 27 – krátký úsek šterkovité cesty s napojením na K 26
- K 28, 29, 30 – místní komunikace Anenská Ves
- K 31 – soukromá přístupová komunikace LV 273
- K 32 – místní komunikace zpevněná s návazností na státní III/21220
- K 33 – polní cesta ke stávajícímu objektu chaty, nemá návaznost

Zpracovaný seznam komunikací v katastrálním území Hrádek u Krajkové vymezuje převahu polních cest. Převažují polní cesty ve vlastnictví státu (LV 10002), ve vlastnictví obce Krajková (LV 5). Jedna přístupová cesta je vlastnictví města Habartov (LV 384) a jedna v soukromém vlastnictví (LV 273). Státní silnice třetí třídy (III/21032 a III/21220) jsou ve vlastnictví Krajské správy a údržby silnic Karlovarského kraje (PF ČR ©2003).

Popis navržených opatření - dokumentace PSZ a terénní průzkum

Návaznost pozemkových úprav na územně plánovací dokumentaci (ÚPD) Krajková a další zpracované podklady.

Obec Krajková nemá zpracovaný územní plán obce. Územně plánovací dokumentace je v rozpracovanosti a předpoklad dokončení návrhu funkčního využití pozemků v zastavěné části obce a přilehlých pozemků se předpokládá v roce 2006.

Podle požadavků a podmínek pro rozvoj sídla v ÚPD je vymezení ploch pro bydlení a rekreaci, včetně dořešení sítí a komunikační přístupnosti krajiny.

Zpracovatel ÚPD je ing. arch. Ivan Štros se sídlem v Ostrově u Karlových Varů. Urbanizované území tvoří výčet k.ú. tvořících území obce Krajková: k.ú. Krajková, k.ú. Dolina, k.ú. Hrádek, k.ú. Anenská Ves, k.ú. Květná, k.ú. Leopoldovy Hamry s osadou Bernov, k.ú. Libnov, k.ú. Markvarec, k.ú. Podle předaných informací zpracovatele jsou projektové práce před dokončením první etapy ÚPD, tj. „Zadání“ (termín dokončení 01/2005). Podle požadavků a podmínek pro rozvoj obce ÚPD v etapě „Zadání“ počítá v k.ú. Hrádek u Krajkové s vymezením vhodných ploch pro rozšíření základních funkcí sídla a to: vymezení ploch pro rozvoj rekreace na historických základech, a za další, část bývalého vojenského prostoru využít pro smíšenou zástavbu, většinu území ponechat jako přírodní park, zalesnit. V navazující osadě k.ú. Anenská Ves počítá s vymezením ploch pro rozvoj bydlení a rekreace, dále bude preferována rozptýlená zástavba RD.

Navrhovaná cestní síť v KPÚ zajišťuje propojení okolního města Habartov i obce Krajková. Vhodné scelené pozemky v okolí zastavěné části sídla i vzdálené Anenské Vsi vytváří dobrou návaznost záměrů funkčního využití území pro bydlení i rekreaci (PF ČR ©2005).

Zajištění přístupnosti zemědělských pozemků v návaznosti do sousedních k.ú. Krajková je v souladu se zpracovaným návrhem Komplexní pozemkové úpravy Krajková. Pozemkové úpravy zpracovala firma Ing. Jaromír Bočan – Energoeko Karlovy Vary v roce 1999.

Navrhovaná polní cesta HPC 2 KPÚ Hrádek u Krajkové má přímou návaznost na polní cestu v k.ú. Krajková s napojením až do zastavěné části obce. Cesta plní funkci nejen přístupnosti pozemků vlastníků, ale i přímou dopravní obslužnost a přístupnost krajiny pro turisty.

Při projednání PSZ dne 20. 7. 2004 v Sokolově, pracovnice odboru výstavby a ochrany ZPF (zemědělského půdního fondu) Městského úřadu Habartova předložily schválený ÚSES města s doplněním biokoridorů v úseku pozemků lesa a napojení na prvky ÚSES v k.ú. Habartov (směrové trasy BK byly do situace dopracovány a to v jihovýchodní a jihozápadní části od Horního Částkova). Předložený „Plán společných zařízení – KPÚ Hrádek u Krajkové“ zpracovaný dle prováděcí vyhlášky č. 545/2002 Sb. Pozemkových úprav řeší zejména: Opatření ke zpřístupnění pozemků, kde provedený návrh polní cestní sítě vyžaduje k zajištění přístupnosti, obnovu cest stávajících a dále výstavbu cest nových, kde to je nezbytně nutné. Návrh sítě polních cest je povinnou a důležitou součástí plánu společných zařízení, přičemž účelem polních cest je zejména zpřístupnění pozemků vlastníků pro účely užívání k zemědělské výrobě a dopravě, a dále ke zpřístupnění krajiny, to je doplnění stávající sítě, propojení důležitých bodů ve volné krajině i z hlediska možnosti turistiky, cyklotras a tak podobně. A v neposlední řadě napojení na místní komunikace, silnice, lesní dopravní síť, případně na další síť účelových komunikací. Při zpracování návrhu rekonstrukce stávající cestní sítě zpracovatel vycházel ze zpracovaných podkladů a průzkumů v etapě rozboru současného stavu v řešeném území. Ze zpracovaného přehledu informací o technickém stavu cest před zahájením KPÚ dále o vlastnickém vztahu, včetně evidované výměry zjištěných komunikací. Z těchto podkladů bylo možno lépe stanovit další využitelnost cest pro potřeby nového uspořádání vlastnických vztahů a zpřístupnění pozemků. Analýza ukázala, že cestní síť ke zpřístupnění pozemků zemědělsky obdělávaných byla v minulosti z různých důvodů zcela zrušena (K 11, K 12, K 13). Cesty existovaly a plnily svou funkci (PF ČR ©2005).

Do současné doby se zachovaly cesty v bývalém vojenském prostoru a to převážně cesty travnaté, K 5, K 9, K 19, K 20, K 23 nebo jen místy se šterkovitým a kamenitým povrchem (nezpevněné). Dále se zachovaly cesty zpevněné (asfaltové), které byly realizovány pro účely vojenského výcviku (K 1, K 4). Asfaltová komunikace K 34 není v evidenci KN a sloužila pro účely přístupu vojenské techniky do prostoru střelnice. Komunikace K 6 (HPC6) je cesta zpevněná s asfaltovým povrchem, ale po provozu vojenské techniky je ve velmi špatném technickém stavu. Místní silniční síť, tvořena těmito silnicemi: Silnice III/21220 – obec Hrádek u Krajkové je touto silnicí napojen na silnici z Kaceřova do Krajkové. Silnice III/21220 v Hrádku končí a pokračuje pouze cesta do Habartova (HPC 6). Silnice III/21032 – prochází východně od osady Anenská Ves, souběžně s hranicí katastru Hrádek a k.ú. Radvanov a pokračuje do Krajkové a dalších obcí (PF ČR ©2005).

Dnešní hlavní a vedlejší polní cesty

Popsány jsou cesty, které jsou evidovány v KN ostatní plochy – komunikace, v současné době využívané buď intenzivně, nebo sporadicky, a u níž se počítá, že budou využity pro přístup na scelené pozemky. Číslování cest je dvojitý, tj. dle přípravných prací a podle předpokládaného návrhu nového uspořádání pozemků.

HPC 1 (K 13) – hlavní polní cesta po jižním okraji lokálního biocentra BC 203. Vychází od napojení cest HPC 2 a HPC 4, zpřístupňuje travní porosty a nyní i ornou půdu a navazuje na HPC 3. Navržena je obnova původní cesty (K 13) v délce 205 m a nová cesta v délce 340 m. Při výstavbě cesty může dojít k narušení trubní drenáže v celé délce cesty. Odvodnění cesty do přilehlých travních pásů. Celková délka 545 m. Zajišťuje další funkci, prvek pro omezení případné vodní eroze.

HPC 6 (K 15) – hlavní polní cesta zpřístupňuje nejen pozemky zemědělské půdy a pozemky bývalé střelnice, ale současně tvoří významné propojení obce Hrádek u Krajkové a Habartova, kam směřuje většina místních občanů. Návrh rekonstrukce vymezil tuto komunikaci jako dvoupruhovou (kategorie P6/40) s doporučeným zpevněním asfaltovým krytem. Odvodnění do cestního příkopu s vyústěním v k.ú. Habartov. Podél komunikace jsou podzemní sítě plynovodu, dálkového a místního telekomunikačního kabelu. Rekonstrukce cesty je v délce 950 m (PF ČR ©2005).

Nově navrhované polní cesty – hlavní a vedlejší

HPC 2 – hlavní polní cesta od křížení s HPC 1 pokračuje podél lokálního biocentra BC 203 severním směrem až ke k.ú. Krajková, kde navazuje na navrženou polní cestu v KPÚ Krajková. Napojení polních cest je řešeno dle podkladů odborného projektanta komunikací návrhem protisměrných oblouků a skutečného zaměření v terénu na stávající trubní propustek v k.ú. Krajková. Zpřístupňuje pozemky orné půdy i travních porostů. Navržena je novostavba v délce 1170 m. Úseky evidovaných částí cest po okraji lesní půdy K 11, K 12 jsou zrušeny. Navrhovaná cesta na několika úsecích kříží systém trubkové drenáže v délce 725 m, kterou bude nutno v případě poškození opět vrátit do původního stavu nebo provést nové napojení sběrné drenáže.

Napojení navrhované trasy HPC 2 je provedeno na trasu polní cesty řešenou v KPÚ Krajková. Zaměřený trubní propustek v k.ú. Krajková šířka 5,5 m a napojení polní cesty z k.ú. Krajková na tento propustek je mírně posunuto, uvedeno na obrázku č. 9).

Obrázek 9: Fotografie - HPC 2 - štěrkový kryt se zakalením lomovou výsivkou (SPÚ ©2021)

V úsecích polní cesty, které prochází, v otevřené krajině se doporučuje výsadba doprovodné zeleně. Podél HPC 2 prochází BK 107. Odvodnění polní cesty je do přilehlých travnatých pásů, uvedeno na obrázku č. 10).

Obrázek 10: Fotografie - Výsadba doprovodné zeleně u HPC 2 (SPÚ ©2021)

HPC 3 – navrhovaná nová polní cesta pro zpřístupnění travních porostů a komplexu lesa navazuje na lesní cestu, která pokračuje až do osady Anenská Ves, jedná se, o intenzivně používanou cestu, kterou nutno realizovat v délkovém úseku 360 m s dodržáním

předepsaných - oblouků, je uvedeno na obrázku č. 11. Odvodnění cesty je do přilehlých travnatých pásů.

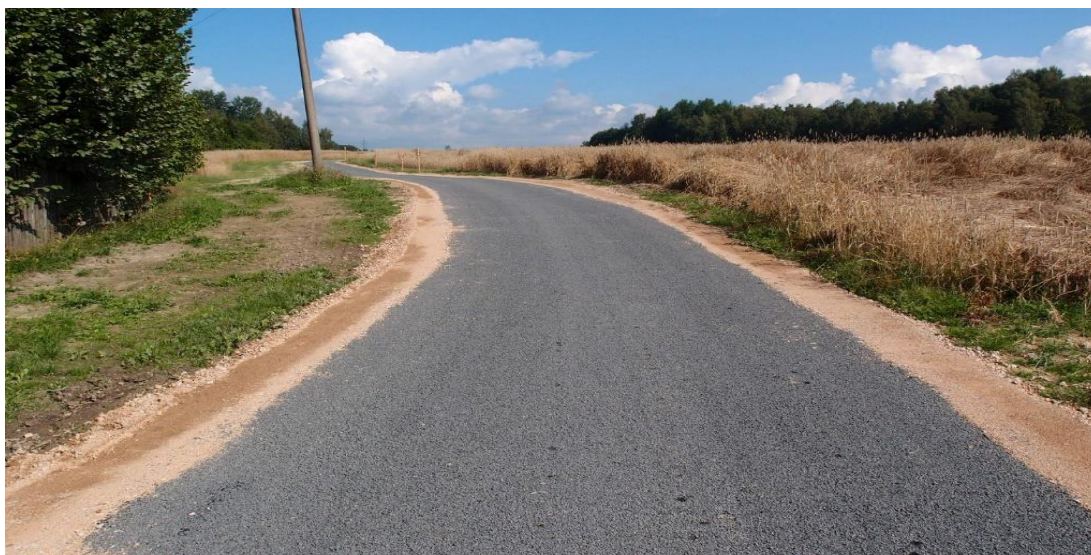
Obrázek 11: Fotografie - HPC 3 - štěrkový kryt se zakalením lomovou výsivkou (SPÚ ©2021)

Při napojení na VPC 1 pravděpodobně dojde k narušení drenážního systému. Polní cesta má návaznost na lesní cestu u stávajícího trubního přejezdu, který byl zaměřen dle skutečného stavu v terénu a je zde patrný posun dle mapy katastru nemovitosti, dle uvedeného obrázku č. 12. V prostoru mezi lesem a polní cestou se navrhuje krajinná zeleň.

HPC 4 – hlavní polní cesta podél východního okraje obce s návazností na HPC 2.

Obrázek 12: Fotografie - HPC 4 – penetrační makadam (SPÚ ©2021)

Úsek cesty byl zpracován ve variantním řešení a zapracována je varianta, která vede poblíž stávající zástavby. V jižním okraji obce je napojena na polní cestu HPC 6, uvedeno

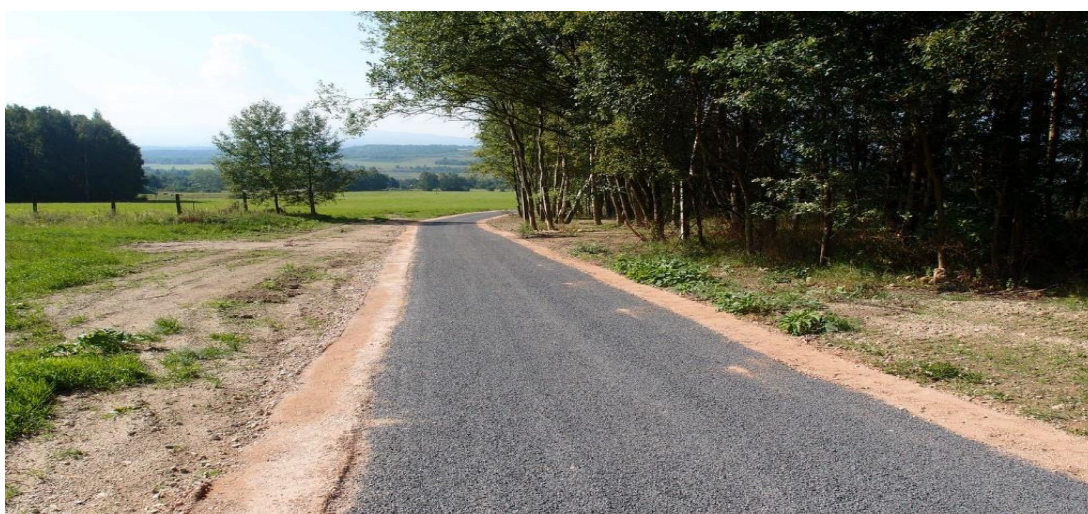
na obrázku č. 13. Nová cesta má délku 340 m, prochází v celkovém úseku po pozemcích s provedeným odvodněním trubkovou drenáží, které je nutno v případě poškození opět opravit. Polní cesta je zatížena křížením inženýrských sítí vodovodu, plynovodu, které je při výstavbě třeba chránit.

Obrázek 13: Fotografie - Napojení HPC 4 na již zrealizovanou HPC 6 (SPÚ ©2021)

VPC 5 – vedlejší polní cesta, která je pokračováním příjezdové cesty k vodojemu. Dle požadavku PF Sokolov je napojena na vyjetou lesní cestu. Zajišťuje přístup na zemědělský pozemek v lesním komplexu. Při výstavbě dojde k narušení trubní drenáže v délce 44 m. Celková délka cesty je 450 m. Napojení na lesní cestu vyjetou (nevidovanou) schválila LS Kraslice. VPC 7 – vedlejší polní cesta, jak je uvedeno na obrázku č. 14 zpřístupňuje pozemky ostatních ploch, travních porostů a současně má návaznost na Habartov. Návrh cesty využívá stávající část cesty, která je zpevněná (přístup ke stávajícím objektům) a dále pokračuje v nové trase až ke stávající zpevněné cestě v Habartově.

Obrázek 14: Fotografie VPC 7 kryt z penetračního makadamu s živичným nátěrem (SPÚ ©2021)

Polní cesta zpřístupňuje zemědělské pozemky a zajišťuje komunikační propojení s k.ú. Habartov. Evidovaná polní cesta (K 16) je ponechána jako interakční prvek z důvodů vzrostlé zeleně v trase. Celková délka cesty je 530 m. Odvodnění provedeno do přilehlých travnatých pásů.

VPC 8 – vedlejší polní cesta zajišťuje zpřístupnění zemědělských pozemků mezi Anenskou Vsí a výše položeným komplexem lesů. Jedná se o mírně svažité území od lesa k zastavěné části, které se vyznačuje vyšší vlhkostí pozemků a přítokem povrchových vod z lesů. Polní cesta zajišťuje přístup na pozemky, ale má i polyfunkční význam k podchycení a svedení vod. Cesta bude odvodněna do cestního příkopu na straně proti svahu, který bude vyústěn do vodoteče po okraji lesa. Napojení polní cesty je navrženo trubním propustkem o minimální šířce 6 m, kde bylo provedeno polohopisné a výškopisné zaměření skutečného stavu. Cesta na severním okraji k.ú. navazuje na zaměřený, stávající trubní přejezd přes Radvanovský potok s k.ú. Krajková. Délka nové polní cesty je 580 m.

VPC 9 – směrově navazuje na přímý úsek HPC 1 a to od napojení HPC 3. Vedlejší polní cesta zpřístupňuje porosty i přilehlý komplex lesa, kde má návaznost na lesní cestu. Délka cesty je 400 m. V celé délce jsou pod cestou drenážní trubky pro odvodnění pozemků. Odvodnění cesty do přilehlých travnatých pásů. V prostoru mezi lesem a cestou se navrhuje krajinná zeleň.

VPC 10 – vedlejší polní cesta na severním okraji osady Anenské Vsi k pozemkům vlastníka LV 387 (p. Zubko) a přilehlého domu. Nutná rekonstrukce cesty v délce 28 m a stávajícího sjezdu ze silnice III/21032. Stávající sjezd má kolmé napojení na silnici III/21032, šířka cca 12 m s nájezdovými oblouky dle návrhu projektanta.

VPC 11 – vedlejší polní cesta s napojením na silnici III/21220. VPC 11 je navržen v trase K 7, která je zarostlá křovím a v terénu špatně znatelná. Je navržena k rekonstrukci (50) s pokračováním výstavby nové trasy 130 m, neboť nahrazuje nevyhovující, stávající cestu s úzkým průchodem kolem stávajícího domu. Cesta zajišťuje návaznost na další polní cesty (VPC 12, VPC 14 a VPC 15) k zemědělským a lesním pozemkům. Úprava polní cesty je v celkové délce 180 m s vybudováním trubního přejezdu na silnici III/21220.

VPC 12 – vedlejší polní cesta vedená v mapě po stávajícím úseku K 23 v délce 100 m, kde dále cesta nepokračuje. Je navržena výstavba nového úseku (800 m). Cesta zpřístupňuje jak travní porosty, tak ostatní plochy a lesní půdu. Délka 900 m. Odvodnění navrženo do přilehlých travnatých pásů. Cesta je významná z těch důvodů, že zpřístupňuje rozsáhlé pozemky orné půdy a tvoří novou možnost napojení do sousedního katastrálního území pokračováním VPC 13.

VPC 13 – vedlejší polní cesta prochází na rozhraní k.ú. Markvarec a Horní Částkov. Jedná se o novou cestu, která zajišťuje přístup zemědělské půdy s návazností do sousedního katastru. Odvodnění cesty je do přilehlých pásů a délka je 170 m.

VPC 14 – vedlejší polní cesta z jižního okraje obce (napojení na VPC 11) k pozemkům lesní půdy, ostatních ploch bývalé střelnice až na hranici k.ú. Horní Částkov. Řeší novou výstavbu cest v délce 800 m. Odvodnění cesty do přilehlých travnatých pásů. Prochází mimo hranici lesa a bude sloužit zejména pro přístup lesních komplexů.

VPC 15 – vedlejší polní cesta procházející členitějším terénem, v terénu je vyjetá a používaná. Zpřístupňuje pozemky ostatních ploch přilehlého území. Výstavba je nutná v délce 190 m. Odvodnění do přilehlých travnatých pásů.

VPC 16 – sezonní polní cesta prochází po okraji pozemků ostatní plochy a pozemků lesní půdy a zpřístupňuje přilehlou vodní plochu a samostatný objekt (chatu) na okraji lesa. Délka je 328 m. Bude sloužit jen v určitém období je sezónní. Předpokládaný návrh cestní sítě je uveden na obrázku č. 15. Předpokládají se i nižší náklady finančních prostředků (PF ČR ©2005).

Obrázek 15: Návrh cestní sítě PSZ k.ú. Hrádek u Krajkové (autor Vejsadová podle PF ČR)

LEGENDA

STAV	NÁVRH	
[Red line]	[Red line]	HRANICE VNITŘNÍHO A VNĚJŠÍHO OBVODU KPÚ
[Black line]	[Black line]	HRANICE OKOLNÍCH KATASTRÁLNÍCH ÚZEMÍ
[White box]	[White box with 779]	HRANICE A ČÍSLA NOVĚ NAVRŽENÝCH PARCEL
[Green wavy line]	[Green wavy line]	Ochrana přírody a ÚSES
[Green box]	[Green box]	BIOCENTRUM LOKÁLNÍ FUNKČNÍ
[Green box]	[Green box]	BIOKORIDOR LOKÁLNÍ FUNKČNÍ
[Green box]	[Green box with arrows]	BIOKORIDOR LOKÁLNÍ FUNKČNÍ NA LESNÍ PŮDĚ
[Red box]	[Red box]	PROTIEROZNÍ ZATRAVNĚNÍ
[Hatched box]	[Hatched box]	OSTATNÍ KRAJINNÁ ZELEŇ
[Green box with VPK]	[Green box with VPK]	VÝZNAMNÝ KRAJINNÝ PRVEK
[Green box with IP]	[Green box with IP]	INTERAKČNÍ PRVEK
[Hatched box]	[Hatched box]	Komunikační síť
[Hatched box]	[Hatched box]	SILNICE III. TŘÍDY
[Hatched box]	[Hatched box]	OSTATNÍ KOMUNIKACE
[Hatched box]	[Hatched box]	Návrh cestní sítě polních cest
[Red box with HPC]	[Red box with HPC]	HLAVNÍ POLNÍ CESTA
[Brown box with VPC]	[Brown box with VPC]	VEDLEJŠÍ POLNÍ CESTA
[Blue box with SPC]	[Blue box with SPC]	SEZÓNNÍ POLNÍ CESTA
[Dotted line]	[Dotted line]	NÁVRH STROMOŘADÍ
[Black box with TP]	[Black box with TP]	TRUBNÍ PROPUSTEK
[Blue wavy line]	[Blue wavy line]	POLNÍ SJEZD

Obrázek 16: Návrh cestní sítě – PSZ k.ú. Hrádek u Krajkové.

NÁVRH CESTNÍ SÍTĚ

označení	druh cesty	návrhová kategorie	povrch vozovky	stromořadí	šířka odděl. pozemku	délka cesty [m]	odhad nákladů (mil. Kč)	poznámka
HPC 1	hlavní	P 4,0/30	šterkový	jednostranné (pouze v úseku mimo kontakt s o.k.z.)	8 m v úseku se stromořadím 10 m	545	1,5	novostavba, obnova – přístup na pozemky
HPC 2	hlavní	P 4,5/30	šterkový	jednostranné (pouze v úseku mimo kontakt s o.k.z.)	10 m	1 170	3,7	novostavba, spojení s k.ú. Krajková a přístup na pozemky
HPC 3	hlavní	P 4,0/30	šterkový	-	8 m	360	1,0	novostavba, napojení na lesní cestu a Anenskou Ves
HPC 4	hlavní	P 4,5/30	šterkový	jednostranné	10 m	340	1,0	novostavba, napojení na obec Hrádek
VPC 5	vedlejší	P 4,0/30	šterkový	-	6 m	250	0,7	novostavba, obnova, napojení na vyjetou lesní cestu, přístup na zem, pozemek
HPC 6	hlavní	P 6,0/40 (dvoupruhová)	asfaltový	- (ponechána stávající o.k.z. podél cesty)	12 m celkem (stávající + rozšíření)	950	8,0	stávající jednopruhová cesta ve špatném stavu bude rozšířena na dvoupruhovou, spojení do Habartova
VPC 7	vedlejší	P 4,0/30	šterkový	- (ponechána stávající o.k.z. podél cesty)	8 m	530	1,5	původní těleso cesty změněno na zeleň a vedle bude vytyčena nová cesta
VPC 8	vedlejší	P 3,5/30	šterkový	-	5 m	580	1,4	novostavba, přístup na poz.
VPC 9	vedlejší	P 4,0/30	šterkový	-	6 m	400	1,1	novostavba, přístup na poz.
VPC 10	vedlejší	P 3,5/30	šterkový	-	5 m	28	0,07	obnova stávajícího sjezdu
VPC 11	vedlejší	P 4,0/30	šterkový	-	10 m	180	0,05	novostavba, rekonstr., přístup na poz.
VPC 12	vedlejší	P 4,0/30	šterkový *	-	8 m	900	3,0	novostavba, rekonstr., přístup na poz. * v místě překročení sklonu 10%
VPC 13	vedlejší	P 4,0/30	šterkový	jednostranné	8 m	170	0,5	novostavba, návaznost na jiné k.ú.
VPC 14	vedlejší	P 4,0/30	šterkový	-	6 m	800	2,2	původní těleso obnova
VPC 15	vedlejší	P 4,0/30	šterkový	-	6 m	190	0,5	původní těleso obnova
SPC 16	sezónní	P 3,0/30	travnatý	-	3 m	328	0,04	novostavba, přístup na pozemky vodní pl., a chaty

Kompletní pozemková úprava Hrádek u Krajkové
Plán společných zařízení

Dále jsou v PSZ pro k.ú. Hrádek u Krajkové řešena opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí, kde návrh skladebních prvků ÚSES využívá stávající prvky v krajině s vyšší hodnotou ekologické stability krajiny zejména: Habartovský a Radvanovský potok, registrovaný VKP (Habartovské louky), údolní polohy vodotečí, vodních ploch a mokřadů a ostatní plochy se vzrostlou zelení, pozemky určené k plnění funkcí lesa atd., ale také využívá nově vzniklé prvky, Interakční prvky, tvořeny především doplňkovou zelení a vzniklé na podkladu realizace cestní sítě.

Obecně lze konstatovat, dle zákona o ochraně a tvorbě krajiny číslo 114/92 Sb., že ochrana krajiny je zajištěna kromě dalších i vytvářením tak zvaných územních systémů ekologické stability krajiny (Zákon č. 114/1992 Sb.)

Dokumentace ÚSES představuje účelové propojení ekologicky stabilních, lépe řečeno nejstabilnějších částí krajiny do funkčních celků se základním cílem: stabilizačně působit

na antropicky narušenou krajinu a také, zachovat a postupně doplňovat biodiverzitu (četnost druhu) přírodních ekosystémů.

Skladební prvky ÚSES jsou biokoridory a biocentra, interakční prvky, které zprostředkovávají ekostabilizační působení na krajinu, ÚSES se vymezuje na účinnost k významu dle rozsahu na regionální a nadregionální systém ekologické stability a lokální (místní) systém ekologické stability (PF ČR ©2005).

Územní systém ekologické stability (dále ÚSES) je podle § 3 písmene a) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.

Hlavním smyslem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb.

Skladebné části ÚSES jsou biocentra, biokoridory a interakční prvky. Biocentrum (BC) lze definovat jako biotop, nebo centrum biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému.

Biokoridor (BK) lze charakterizovat jako území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentra a tím vytváří z oddělených biocenter síť.

Interakční prvek (IP) jsou takové prvky v krajině, které nemusí být propojeny s ostatními skladebnými částmi ÚSES. Jedná se o krajinný segment, který na lokální úrovni zprostředkovává příznivé působení základních skladebných částí ÚSES (biocentra a biokoridorů) na okolní méně stabilní krajinu do větší vzdálenosti. Interakční prvky často umožňují trvalou existenci určitých druhů organismů, majících menší prostorové nároky (vedle řady druhů rostlin některé druhy hmyzu, drobných hlodavců, hmyzožravců, ptáků, obojživelníků atd.). Mohou to být plochy zeleně, jako jsou parky, izolovaná maloplošná chráněná území nebo třeba izolované remízy v polích, či doprovodná zeleň.

Důležitými dokumenty z hlediska ÚSES je zákon 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a vyhláška 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Vytváření územního systému ekologické stability je podle § 4 odst. (1) zákona č. 114/1992 Sb. veřejným zájmem, na kterém se podílejí vlastníci pozemků, obce i stát (MŽP ©2022).

7 Výsledky

Kapitola výsledků se skládá ze tří dílčích podkapitol. Obsahem první z nich jsou výstupy z provedené analýzy v k.ú. Hrádek u Krajkové, v druhé užití komparační metody, její aplikovatelnosti s dalšími dvěma katastrálními územími v okrese Sokolov, kde také došlo k realizaci polních cest v rámci ukončených komplexních pozemkových úprav. Třetí podkapitola je věnována zodpovězení stanovených výzkumných otázek.

7.1 Výstupy z provedené analýzy v k.ú. Hrádek u Krajkové

Obrázek 17: Přehled polních cest - k.ú. Hrádek u Krajkové.

Současný stav							Návrh opatření	
Druh	Kategorie š/r	Funkce v území	Technický stav	Napojení na silnici a MK	Propustnost půdy	Stávající odvodnění	Druh staveb. prací	Kácení zeleně/doprovod. Zeleně
HPC 1	P4/30	1,2,4,5,6,7	neznatelný	HPC 2,3,4	nízká	ano	obnova novostavba	ne/ne
HPC 2	P4,5/30	1,2,3,4,5,6,7	není	HPC 1,4	nízká	ano	novostavba	ne/ano
HPC 3	P4/30	1,2,3,4,5,6,7	není	HPC 1	nízká	ano	novostavba	ne/ne
HPC 4	P4,5/30	1,3,4,5,6,7	není	HPC 6	nízká	ano trub. odpad	novostavba	ne/ne
HPC 6	P6/40 dvoupruh.	1,3,4,5,6,7	částečně zpevněná	III/21220	nepropustná	ne	rekonstrukce	ano/ano
VPC5	P4/30	1,2,5,6,7	částečně zpevněná	MK	nízká	ano	obnova nová	ano/ne
VPC7	P4/30	1,2,3,4,5,6,7	částečně zpevněná	HPC6	nízká	ne	rekonstrukce novostavba	ne/ne
VPC8	P3,5/30	1,3,4,5,6,7	není	MK,K 26	nízká	ano	novostavba	ne/ano
VPC9	P4/30	1,2,4,5,6,7	není	HPC 1	nízká	ano	novostavba	ne/ne
VPC10	P3,5/30	1	částečně zpevněná	III/21032	nepropustná	ne	rekonstrukce	ne/ne
VPC11	P4/30	1,2,5,6,7	není	III/21220	nízká	ne	rekonstrukce novostavba	ano/ne
VPC12	P4/30	1,2,3,4,5,6,7	není	VPC 11, VPC3	nízká	ne	rekonstrukce novostavba	ano/ne
VPC13	P4/30	1,2,3,4,5,6,7	není	VPC 12	nízká	ne	novostavba	ne/ne
VPC14	P4/30	1,2,3,4,5,6,7	neznatelný	VPC 11	nepropustná	ne	rekonstrukce	ano/ne
VPC15	P4/30	1,4,5,6,7	neznatelný	VPC 11	nepropustná	ne	rekonstrukce	ano/ne
SPC16	P3,5/30	1,2,4,6,7	není	HPC2	nízká	ano	novostavba	ne

kategorie: 4/30 šířka/rychlost	druh: MK místní komunikace
funkce: 1 – zpřístupnění zemědělských pozemků	HPC hlavní polní cesta
2 – zpřístupnění lesních pozemků	VPC vedlejší polní cesty
3 – propojení sousedních katastrů a obcí	SPC sezónní polní cesta
4 – protierozní funkce	
5 – krajnotvorná funkce	objekty: PR propustek
6 – vodohospodářská funkce	propustnost podloží (půdy): propustné –
bez odvodnění, nízká - odvodnění zvažít, nepropustné – nutné odvodnění	

Realizace polních cest v k.ú. Hrádek u Krajkové (okres Sokolov).

Komplexní pozemkové úpravy (KoPÚ) v k. ú. Hrádek u Krajkové byly zahájeny v roce 2003 na základě podnětu Obce Krajková a bývalého ÚP PF ČR v Sokolově.

Důvodem zahájení pozemkové úpravy bylo nejen scelení pozemků a vytvoření funkčních celků pro jejich racionální zemědělské využití, ale i naprostá absence polních cest a propojení katastrálního území se sousedními obcemi. Výměra obvodu pozemkové úpravy činila 255 ha. Rozhodnutí o schválení návrhu Komplexních pozemkových úprav v k. ú. Hrádek u Krajkové bylo vydáno v září 2005. Výsledky KoPÚ byly do katastru nemovitostí zavedeny v srpnu 2006.

Při tvorbě plánu společných zařízení se vycházelo z průzkumné a rozborové části návrhu Komplexních pozemkových úprav, z historických cest, které v minulosti propojovaly katastrální území, z plánů společných zařízení zpracovaných v rámci KoPÚ v sousedním k. ú. Krajková a z potřeb současných vlastníků. Bylo navrženo celkem 16 cest (5 hlavních polních cest, 10 vedlejších polních cest a jedna sezónní), které umožní nejen zpřístupnění pozemků, ale i zlepši prostupnost krajiny a umožní propojení především s k. ú. Krajková, kde již v minulosti byla cestní síť realizována a končila slepě na hranici pozemků s k. ú. Hrádek u Krajkové. Z 16-ti navržených cest se v 10-ti případech jedná o novostavby, zbývající část cest byla navržena k rekonstrukci.

V souladu se stanovenými prioritami byla jako první provedena rekonstrukce HPC 6 a její rozšíření na dvoupruhovou polní cestu s asfaltovým povrchem a rekonstrukce jednopruhé VPC 5 se štěrkovým krytem o celkové délce 1 059 m. Tato akce byla hrazena z financí Programu rozvoje venkova na základě Žádosti o dotaci, která byla podána v červnu 2009. K samotné realizaci stavby došlo v roce 2011 a celková částka, za kterou byla stavba realizována, byla necelých 3,5 mil. Kč.

V další fázi realizace polních cest v k. ú. Hrádek u Krajkové bylo v rámci 14. a 15. kola Programu rozvoje venkova přihlášeno dalších 7 polních cest, všechny tyto cesty byly k financování doporučeny a byly realizovány v průběhu roku 2014.

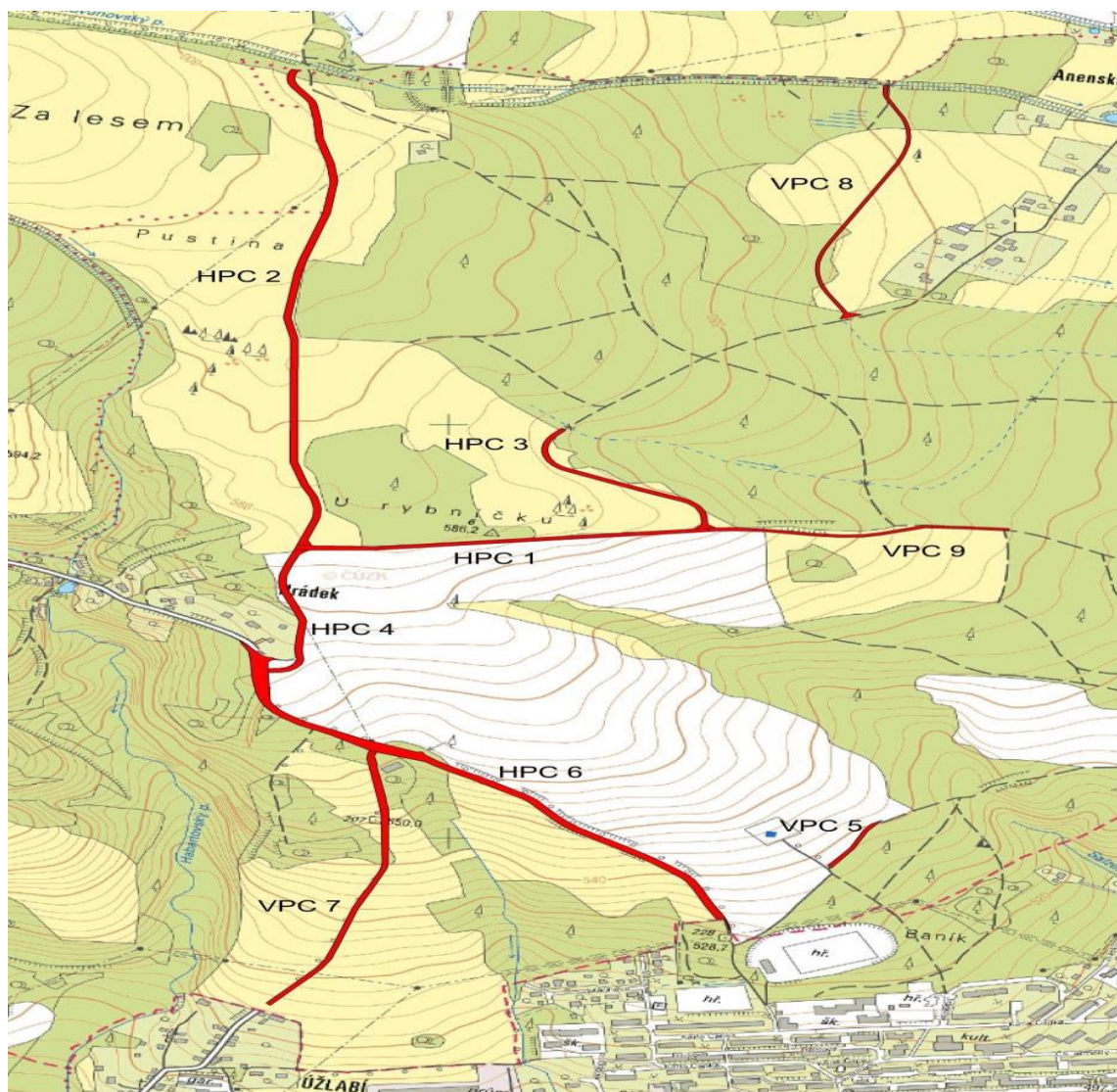
Projektová dokumentace na uvedené cesty byla zpracována projekční kanceláří ENERGOECO Karlovy Vary autorizovaným inženýrem pro dopravní stavby Ing. Janem Vítem. Vlastní realizace všech níže uvedených polních cest byla provedena na základě výběrového řízení firmou BĀŇSKÁ STAVEBNÍ SPOLEČNOST s.r.o. se sídlem v Sokolově.

Novostavby cest HPC 1, HPC 2 a HPC 3 byly navrženy jako jednopruhové, obousměrné s výhybnami, kategorie P4/30. Jejich délka činí cca 500 m u HPC 1; 1,5 km u HPC 2 a 400 m u HPC 3. Šířka zpevněné části je 3 m s oboustrannými krajnicemi šířky 0,5 m. Kryt je štěrkový se zakalením lomovou výsivkou. U HPC1 byla vysazena doprovodná zeleň – přes 100 m dlouhý úsek tvořený 6 ks jeřábu ptačího, 6 ks hrušně obecné, 4 ks trnky obecné, 4 ks růže šípkové a 10 ks svídy krvavé. U HPC 2 byla také vysazena doprovodná zeleň - tři úseky jako čistá stromořadí, dva úseky mají keřovité linie. Doprovodná zeleň je tvořena celkem 21 ks jeřábu ptačího, 12 ks hrušně obecné, 16 ks jasanu ztepilého, 9 ks trnky obecné, 5 ks růže šípkové a 20 ks svídy krvavé.

Novostavba cesty HPC 4 byla navržena jako jednopruhová, obousměrná, s výhybnami, kategorie P4,5/30. Její délka činí téměř 400 m. Šířka zpevněné části je 3,5 m s oboustrannými nezpevněnými (štěrkovými) krajnicemi šířky 0,5 m. Kryt je z penetračního makadamu. U HPC 4 byla vysazena doprovodná zeleň. Pro výsadbu byly vyčleněny dva úseky. Jeden úsek jako čistá stromořadí, jedno stromořadí s linií křovin. Doprovodná zeleň je tvořena celkem 2 ks jeřábu ptačího, 15 ks hrušně obecné a 20 ks svídy krvavé. Novostavba cesty VPC 7 byla navržena jako jednopruhová, jednosměrná s 1 výhybnou, kategorie P4/30, šířka zpevněné části je 3 m s oboustrannými krajnicemi šířky 0,5 m. Její délka činí téměř 700 m. Kryt je z penetračního makadamu s živичným nátěrem.

Novostavby cest VPC 8 a VPC 9 byly navrženy jako jednopruhové, kategorie P4/30, šířka zpevněné části je 3 m s oboustrannými krajnicemi šířky 0,5 m. Jejich délka činí 600 m u VPC 8 a 400 m u VPC 9. Kryt je štěrkový se zakalením lomovou výsivkou. Náklady na výstavbu uvedených polních cest činily celkem bezmála 10,2 mil. Kč vč. DPH. Zrealizovaná cestní síť, uvedena na obrázku č. 18. Náklady byly spolufinancovány z Programu rozvoje venkova (SPÚ ©2021).

Obrázek 18: Topografická mapa – zrealizovaná cestní síť v k.ú. Hrádek u Krajkové

7.2 Komparace tří katastrálních území v okrese Sokolov

Kromě analyzovaného katastrálního území Hrádek u Krajkové v okrese Sokolov a realizací polních cest (rekonstrukce i novostavby) v rámci komplexních pozemkových úprav, byly podrobeny srovnávací analýze další dvě katastrální území a to: k.ú. Libnov a k.ú. Chlum Sv. Máří nacházející se také v okrese Sokolov s rovněž ukončenými komplexními pozemkovými úpravami a v rámci nichž došlo také k realizaci polních cest. Společným znakem těmto realizacím jsou bezesporu agroenvironmentální opatření (jedním z nich je propojení lokalit zpevněnými cestami). Uvedeným realizacím je společná ta skutečnost, že všechny stavby byly z převážné části financovány z PRV. Vzhledem k výši nákladů na realizaci takto rozsáhlých, komplexních a finančně nákladných staveb se spolufinancování z EU jeví jako jedna z nutných podmínek. Přehled vybraných k.ú. v okrese Sokolov je uveden na obrázku č. 19.

Obrázek 19: Přehled vybraných k.ú. v okrese Sokolov, která byla zrealizována v rámci procesu komplexních pozemkových úprav (Vejsadová podle SPÚ (©2014), SPÚ (©2018), SPÚ (©2018))

	k.ú. Hrádek u Krajkové	k.ú. Libnov	k.ú. Chlum Sv. Máří
Ukončení KoPÚ - datum	28.5.2014	31.10.2018	15.10.2018
Účel realizace opatření	zpřístupnění zemědělských pozemků, propojení obcí, protierozní funkce, prostupnost katastrem, zlepšení krajinné hodnoty území	zpřístupnění zemědělských pozemků, propojení obcí, protierozní funkce, prostupnost katastrem, zlepšení krajinné hodnoty území	zpřístupnění zemědělských pozemků, propojení obcí, protierozní funkce, prostupnost katastrem, zlepšení krajinné hodnoty území
konkrétní zrealizovaná opatření a doprovodné objekty	novostavby cest HPC 1, HPC 2 a HPC 3 - jednopruhové, obousměrné s výhybnami, HPC 1 - vysazena doprovodná zeleň, HPC 2 - vysazena doprovodná zeleň, novostavba cesty HPC 4 - jednopruhová, obousměrná, s výhybnami, vysazena doprovodná zeleň, novostavba cesty VPC 7 - jednopruhová, jednosměrná s výhybnou, novostavby cest VPC 8 a VPC 9 - jednopruhové	VPC 2.5 – rekonstrukce vedlejší polní cesty, jednopruhová obousměrná komunikace, dešťová kanalizace, svodný příkop, vystavěná opěrná zeď z palisád, výsadba doprovodné zeleně - 10 ovocných stromů, DPC 2.7. - doplňková polní cesta, jednopruhová obousměrná cesta, odvodnění - drenáž a vsakovací rýhy	PC 7 - polní cesta, jednopruhová vedlejší polní cesta, odvodnění zemní pláně, příčný liniový odvodňovací žlab, výústění do štěrkového drénu, PC 14 - polní cesta - jednopruhová vedlejší polní cesta, jeden trubní propust, výhybny hospodářské sjezdy, odvodnění zemní pláně
cena celková (včetně DPH)	10 200 000,00 Kč	8 359 286,96 Kč	3 944 423,00 Kč
z toho PRV (včetně DPH)	10 200 000,00 Kč	8 345 977,00 Kč	3 944 423,00 Kč

Společným cílem a účelem těchto realizací bylo vytvoření páteřní komunikace, na kterou byly následně připojeny další budované (novostavby) či rekonstruované (stávající) víceúčelové cesty, s využitím pro turisty, cykloturisty, ale i zemědělce k obsluze svých pozemků. Realizované cesty též plní protierozní funkci a zároveň zvyšují prostupnost katastrem, a tím příznivě ovlivňují rozvoj jednotlivých katastrů. Funkčním a estetickým hlediskem zrealizovaných cest došlo ke zlepšení krajinné hodnoty území.

7.3 Zodpovězení výzkumných otázek

V této bakalářské práci byly stanoveny tři výzkumné otázky, které budou v následujících řádcích zodpovězeny.

Jakou roli sehrávají pozemkové úpravy v řešení dopravní infrastruktury, s tím související kvality života ve venkovských oblastech?

Role, pozemkových úprav, jakož to nástroje v řešení dopravní infrastruktury venkovského prostoru, lze chápat, jako zcela zásadní nástroj (opatření), vytvářející podmínky pro výstavbu významných veřejných dopravních staveb infrastruktury s jasným cílem naplnit smysl a účelnost těchto terénních úprav, se zaměřením na podporu infrastruktury ve venkovských oblastech, vedoucích k jejich rozvoji a modernizaci.

Specifika venkovského prostoru přináší své problémy, a to například s mobilitou, obvykle lépe uchopitelné v rámci svazků obcí nežli jednotlivých obcí. Největší problémy venkovských oblastí spočívají v nedostatečném dopravním propojení. Realizace a záměr víceúčelového propojení katastrálního území s okolními lokalitami prostřednictvím novostaveb i rekonstrukcí stávajících cest vycházely ze schváleného návrhu komplexních pozemkových úprav v k. ú. Hrádek u Krajkové.

Pod tímto názvem Komplexní pozemkové úpravy se skrývá spousta činností souvisejících také s agroenvironmentálními opatřeními a jedním z nich je i propojení lokalit zpevněnými cestami. Tak je možné se mimo veřejné komunikace dostat na kole či pěšky od „kapličky“ v Krajkové třeba až k jezeru Boden, popřípadě z Habartova přes Anenskou Ves až na Hřebyny.

Realizací projektu došlo k vytvoření páteřní komunikace, na kterou byly následně připojeny další budované či rekonstruované víceúčelové cesty, které mohou využívat turisté, cykloturisté, ale i zemědělci k obsluze svých pozemků. Významným příspěvkem tohoto plánu bylo i zpřístupnění těchto zákoutí s nádherným výhledem na krajinu a lidská sídla zdravotně znevýhodněným spoluobčanům.

Jaké jsou přínosy realizace protierozních a vodohospodářských opatření a také prvků ÚSES?

Pozemkové úpravy tedy řeší vlastnictví půdní držby, realizují se jimi polní cesty, vodohospodářská, protierozní, ekologická i krajnotvorná opatření.

Zaměříme-li se na protierozní a vodohospodářská opatření lze konstatovat, že vedou k docílení, vyřešení neškodného odvedení povrchových vod a ochraně území včetně zastavěných částí obce před záplavami. Výsadbou místních prvků ÚSES pak dochází ke zvýšení ekologické stability krajiny a zvýšení její estetické hodnoty. Pro ekologickou stabilizaci krajiny jsou významným prostředkem rovněž interakční prvky. Interakční prvek (menší krajinná formace) je skladebnou součástí ÚSES. Jde tedy obvykle o liniový segment krajiny, funkčně a zpravidla i bezprostředně prostorově navazující. Za interakční prvek ÚSES můžeme považovat např. doprovodnou zeleň podél komunikace. Význam interakčních prvků spočívá především v jejich ekostabilizačním působení v ekologicky výrazně instabilních partiích krajiny. Interakční prvky se vymezují především v intenzivně zemědělsky využívaných (zejména polních) krajinách, ale svůj význam mají i v hospodářských lesích, především jehličnatých monokulturách. Typickými interakčními prvky jsou meze s porosty dřevin, úvozy, břehové porosty vodních toků nebo stromové i křovité porosty podél cest.

V obci Hrádek u Krajkové byly vysazeny interakční prvky tvořené převážně úseky čistého stromořadí s linií křovin podél novostaveb i cest stávajících. Plán byl doplněn o síť interakčních prvků zaměřených na výsadbu zeleně, jež se staly součástí plánu

společných zařízení v rámci schválených komplexních pozemkových úprav v k. ú. Hrádek u Krajkové.

Realizací nových cest a prvků ÚSES v rámci komplexních pozemkových úprav v k.ú. Hrádek u Krajkové došlo k posílení ekologické stability, posílení biodiverzity, zlepšení přístupnosti krajiny, interakční prvky brání zanášení polních cest orníci, v zimě sněhem, plní tak funkci protierozní a vodohospodářskou. V důsledku těchto zrealizovaných opatření je venkovská krajina a její estetická hodnota chráněna před činnostmi, vedoucí ke snížení estetické a přírodní hodnoty krajiny.

Jaké jsou perspektivy budoucího vývoje realizací společných zařízení s ohledem na rozvoj venkova?

Odpověď na otázku, která se zabývá perspektivou budoucího vývoje realizací společných zařízení s ohledem na rozvoj venkova, lze chápat, jako záměr velmi efektivní a vytvářející perspektivu, v podobě významných příležitostí pro rozvoj venkova.

Reálnými hledisky skýtající nové příležitosti, a tedy perspektivu do budoucna pro venkovský prostor tkví v realizaci pozemkových úprav, jejich přímé aplikaci ve venkovských oblastech a tímto systematickým nástrojem poskytujícím užitečnost, účinnost a efektivitu, není nic jiného než plán společných zařízení, nedílná součást návrhu pozemkových úprav.

Pozemkové úpravy jsou jedním z klíčových faktorů pro rozvoj venkova. Prostřednictvím tohoto opatření je řešena problematika vlastnických vztahů pozemkové držby, nedostatečná zemědělská infrastruktura či absence prvků ekologické stability krajiny. Opatření také nepřímo napomáhá rozvoji podnikání a má nesporný efekt v oblasti udržitelného rozvoje krajiny.

Další pozitivní vývoj, který lze očekávat v souvislosti se zrealizovanými komplexními pozemkovými úpravami, jsou konkrétní benefity, do jejichž výčtu lze bezpochyby zařadit například snížení pohybu zemědělské techniky uvnitř obce v důsledku realizace polních cest kolem obcí v rámci schválených pozemkových úprav, všestranné využití vybudovaných polních cest např. jako cyklotras a tím zatraktivnění oblastí pro turistiku, vyřešení neškodného odvedení povrchových vod a ochrany území před záplavami pomocí realizace protierozních a vodohospodářských opatření, zvýšení ekologické stability a pestrosti okolní krajiny v důsledku výsadby místních prvků ÚSES, a v neposlední řadě také zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura.

8 Diskuze

Rozvoj venkova je významné společenské téma. Zvažují se různé společensko-ekonomické či environmentální konsekvence tohoto prostoru (klidný prostor pro život, území spjaté s přírodou, místo pro rekreaci, produkční prostor zemědělství, prostor pro rozšiřování měst apod.). Tyto úvahy ústí do pojmenovávání hodnot, problémů, šancí venkova. Jak Binek et al. (2011) uvádí, uskutečňují se různé kroky k jejich uchování, vyřešení, rozvinutí, a v návaznosti na tento názor a výsledky této bakalářské práce je možné konstatovat, že celý proces komplexní pozemkové úpravy v k. ú. Hrádek u Krajkové, včetně následné realizace cestní sítě a doprovodných ÚSES prvků je možné označit za komplexní pozemkovou úpravu zdařilou, vzorovou a to včetně všech zrealizovaných opatření.

Důvodem zahájení pozemkových úprav v katastrálním území Hrádek u Krajkové bylo nejen scelení pozemků a vytvoření funkčních celků pro jejich racionální zemědělské využití, ale i naprostá absence polních cest a propojení katastrálního území se sousedními obcemi. Realizované cesty též plní protierozní funkci a zároveň zvyšují prostupnost katastrům. Funkčním i estetickým hlediskem zrealizovaných cest došlo ke zlepšení krajinné hodnoty území s ohledem na tvorbu a ochranu přírody a krajiny. Každá pozemková úprava nicméně řeší nejen zpřístupnění krajiny cestami, ale i tvorbu životního prostředí a vodohospodářská a protierozní opatření jak uvádí Svobodová (2009) a dále objasňuje, že za poněkud neurčitým označením pozemkové úpravy se skrývá významný proces změn krajiny, do nichž stát posílá ročně více než miliardu korun, v roce 2021 to byly dokonce miliardy tři. Jenže vzhled krajiny po pozemkových úpravách nemá vždy pozitivní ohlas u veřejnosti. Někdy je totiž tou nejviditelnější stopou pozemkových úprav sít' asfaltových cest. Největší část finančních prostředků přidělovaných na pozemkové úpravy jde totiž na výstavbu cest, a v rychle se rozvíjejících venkovských oblastech se množí nové cesty, které lze už ale nyní vybudovat na pevných ekologických základech (van der Ree et al. 2015).

Tato zelená infrastruktura v podobě cestních sítí, tak může fungovat jako další strategie pro cestu ochrany přírody a jako pomocník i pro všechny ostatní situace, které život přináší (Miklós et al. 2018).

Nelze opomenout, že každá pozemková úprava nicméně řeší nejen zpřístupnění krajiny cestami, ale i tvorbu životního prostředí a vodohospodářská a protierozní opatření a tak se nabízí zásadní otázka pro usměrňování aktivit ve venkovském prostoru a jeho vymezení v podmínkách České republiky. Existuje několik typologií, z nichž každá má četná pozitiva, avšak i negativa a dosud nebyla stanovena žádná typologie jako závazná. Pestrost venkovského prostoru se kromě jeho funkcí odráží také ve velkém počtu institucí, subjektů i individuů, které venkovský prostor ovlivňují, rozvíjejí či řeší jeho jednotlivé problémy, aktivity či jevy. Nejzákladnější dělení subjektů předpokládá jejich hierarchickou strukturu, rozhodování o rozvoji venkova, které probíhá na národní úrovni (avšak v mantinelech pravidel EU), a na krajské i místní úrovni (Svobodová 2009). V rozvoji venkova, pak dále uvádí Svobodová et al. (2011) hrají klíčovou a nezastupitelnou roli obce (obecní samosprávy).

V naprosté většině rozvojových vztahů se přímo, či nepřímo zapojují do činnosti. Krajská samospráva a státní správa jim vytváří podpůrný rámec, resp. zaštiťují investice a činnosti přesahující území více obcí a pomocí dotací napomáhají rovněž investicím uvnitř jednotlivých obcí. Tento vzhled do minulosti nám zde předestřela Kovářiková (2021),

kteřá zastává názor, že již v minulosti se historicky pozemkové úpravy vázaly k zemědělství, a i dnes jsou pod rezortem ministerstva zemědělství. Proces pozemkových úprav v sobě zahrnuje hned několik polyfunkčních opatření a v rámci nich je tak možno řešit řešené území vždy komplexně, přesto by bylo v dané problematice velmi žádoucí a opodstatněné, aby se do budoucna do financování realizací opatření v krajině, případně i samotných pozemkových úprav, více zapojily i další resorty státní správy, jako například Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo pro místní rozvoj. Krajina není jenom prostředím pro produkci potravin a biopaliv, ale je to prostředí pro život, současně vizitka nás všech. Nabízí se, aby se i další složky státu ve větší míře podílely na realizacích společných zařízení. Zásadně odlišný přístup k rozvoji venkova je třeba, tento názor také zastávají i Beckmann a Dissing (2004). Tento fakt deleguje rostoucí počet hlasů požadující zpřístupnění krajiny, a fakt, že venkov již není vídán jen jako továrna na výrobu potravin, ale poskytující množství funkcí, včetně rekreací, pracovních a životních míst, estetické a ekologické služby, vodohospodářství a čištění, jakož i ekologické stability. Dalším důležitým a cenným ukazatelem účelnosti pozemkových úprav, je fakt, u kterého je třeba zdůraznit, že zrealizovaná opatření v rámci pozemkových úprav vedou také ke zvýšení prostupnosti krajiny a odklonění provozu zemědělské techniky mimo zastavěnou část obce, a to výstavbou polních cest v rámci pozemkových úprav, jejímž hlavním účelem je zpřístupnění okolních pozemků jejich vlastníkům a zemědělsky hospodařícím subjektům, jsou pak také tyto cesty hojně využívány i k jiným účelům, například se napojují na silnice a místní komunikace a umožňují tak obyvatelům obcí jejich využití za účelem rekreace a turistiky (SPÚ ©2022).

Téměř každá polní cesta má multifunkční charakter, protože je často doplněná o příkop, zatravněný pás, liniovou zeleň, ale i o kulturní artefakty jako jsou památné stromy, kříže, místa s lavičkou a výhledy do kraje (Vlasák, Bartošková, 2007). Proto je společensky žádoucí, aby polní cesty plnily i další funkce, a to jak z hlediska dopravního, tak z hlediska ochrany přírodních zdrojů, tvorby krajiny a obnovy venkova (Váchal a kol., 2005). Kromě dalších účelů polních cest (protierozní, vodohospodářská, ekologická, ekonomická,...) je nutné vyzdvihnout zásadní vliv koncipování cestní sítě na krajinnou kompozici, estetické charakteristiky a hodnoty krajiny (Sklenička, 2003) v souladu s tímto názorem je také Dumbrovský (2004), který potvrzuje, že začlenění do krajiny je řešeno návrhem krajinářských úprav, které musí být v souladu s místními podmínkami a limity využívání území. Těleso a trasa polní cesty musí být navrženy tak, aby nebyl narušen krajinný ráz.

Pozemkové úpravy jsou v našich podmínkách jedinečným nástrojem pro celkové řešení zemědělské krajiny a venkovského prostoru vůbec. Potřeby venkova musí každý opravdu odpovědný společenský systém cílevědomě zajišťovat. Jde o investice dlouhodobé, možná nepřinášející okamžitý efekt, zato zcela zapadající do strategie udržitelného rozvoje udává Buriana et al. (2011) a s tímto názorem se shodují také Binek et al. (2011), a upozorňují, že transformační období v ČR bylo zahájeno již devadesátými lety minulého století, pokračující dodnes, vyžaduje obnovu práv a zodpovědnosti k pozemkovému majetku. Nejefektivnějším nástrojem v tomto směru se staly nově pojaté pozemkové úpravy. Jejich posláním je ve veřejném zájmu pozitivně působit na subjekty dotčené procesem pozemkových úprav a touto cestou podporovat rozvoj venkova. Vedle obnovy a nového uspořádání vlastnických práv k pozemkům, ve prospěch efektivního zemědělského hospodaření, je veřejným zájmem také stabilizace životního prostředí. Proces

pozemkových úprav, významná a rozsáhlá investice veřejných zdrojů do rozvoje venkova, má svoje problémy, ale také nepochybné výsledky.

S ohledem na zjištěné skutečnosti, které vyplývají z předchozích kapitol, a v návaznosti na výsledky této bakalářské práce je možné konstatovat, že celý proces komplexní pozemkové úpravy v k. ú. Hrádek u Krajkové, včetně následné realizace cestní sítě a doprovodných ÚSES prvků, je možné tuto komplexní pozemkovou úpravu označit jako zdařilou, vzorovou pozemkovou úpravu včetně všech zrealizovaných opatření.

9 Závěr a přínos práce

Na závěr této bakalářské práce je třeba uvést, že pozemkové úpravy jsou cíleným souborem opatření, která zavádí do života venkova zásadní změnu v chápání vztahu ke krajině, ve způsobu jejího užívání a správy majetku, a v důsledku zrealizovaných opatření v rámci KoPÚ, tak činí venkov přívětivým sociálním prostorem spjatým s malebnou krajinou České republiky.

Pozemkové úpravy dávají konkrétní podobu venkovské krajině, a to jak potřebným uspořádáním vlastnických vztahů k pozemkům, tak pomocí nezbytných společných zařízení v podobě nových polních cest, prvků územního systému ekologické stability, protierozních a vodohospodářských opatření a dalších. V mnohém směru jsou nenahraditelným institutem realizace všech programů především zemědělské části krajiny, ale i územního rozvoje regionu. Zajišťují podporu ekonomické stability venkova a jsou jediným nástrojem pro řešení majetkových vztahů v kombinaci s veřejným zájmem.

Většina pozemků v rámci navržených společných zařízení je převedeno do vlastnictví obce tím se zjednoduší jejich realizace a je zajištěna následná péče, posílí se tím také možnost čerpání dotací z národních programů a fondů EU a prvky společných zařízení realizovaných pozemkovým úřadem ze státních prostředků či prostředků EU přechází rovněž do majetku obce. Investice, které jsou do krajiny přenášeny prostřednictvím pozemkových úprav, mají ambice zajistit dlouhodobě udržitelný rozvoj českého venkova.

Realizace pozemkových úprav úzce souvisí i s naplňováním programu obnovy venkova, který účinně motivuje obyvatele venkova k tomu, aby se prostřednictvím samosprávy, ale i vlastními silami snažili o harmonický rozvoj své obce, usilovali o plnohodnotné životní prostředí, udržování přírodních a kulturních hodnot krajiny a o rozvoj ekologického hospodaření. Spolupráce je velmi důležitým procesem rozvoje venkova. Je cestou k překonání objektivních limitů rozvoje a k využití rozvojových dispozic. Neopominutelná je i souvislost se zrealizovanými opatřeními vzniklými na podkladu plánu společných zařízení a v rámci komplexních pozemkových úprav, zajišťující tvorbu krajinných programů, jako např. systémů ekologické stability, zajištění lepší prostupnosti území vhodně zvolenou sítí polních cest a v neposlední míře dosažení estetické kvality krajiny. Jsou zde i další neméně důležitá hlediska, která je zde také třeba zmínit v souvislosti s rozvojem venkova a se zrealizovanými KoPÚ, a to jsou ty, které zajišťují tak významně známé pozitivní efekty, jakými jsou, pracovní příležitosti, rozvoj služeb, úprava vzhledu obce atpod.

Na závěr lze zhodnotit, že jsou to právě komplexní pozemkové úpravy, při jejichž realizaci zůstávají zachována specifika spjatá výhradně s venkovem, kterými jsou zejména, zachování kvality kulturní krajiny, udržení kulturní identity, vzájemné vztahy obyvatel, provázanost sídla s volnou krajinou, jakož i přínos pozemkových úprav pro obce a jejich další rozvoj, kdy realizací polních cest v rámci schváleného návrhu pozemkových úprav dojde ke snížení pohybu zemědělské techniky uvnitř obce, zároveň dojde k propojení obce s okolními sídly i krajinou a celkovému zvýšení prostupnosti území, a tyto nově vybudované polní cesty pak mohou sloužit např. jako cyklotrasy a tím turisticky atraktivnit danou oblast.

Na tomto místě nezbyvá než konstatovat, že pozemkové úpravy, lze charakterizovat, jako účinný nástroj v řešení venkovského prostoru, který přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a tím i k jeho rozvoji.

Pozitivním přínosem této bakalářské práce je propagace zvýšení kvality životního prostředí a to zejména v současné době, kdy se celospolečensky řeší negativní dopady klimatických změn, vodní a větrná eroze, prevence povodní a sucha, ale i zásahy, přinášející pestrost a rozmanitost krajiny. Realizovaná společná zařízení, vyplývající z této případové studie, jsou opatření zaměřená hlavně na navrácení polních cest do krajiny, a na základě těchto opatření, zajistit průchodnost krajiny, zpřístupnit pozemky, s tím související protierozní opatření, a také realizaci prvků ÚSES, vedoucí ke zvyšování ekologické stability krajiny, a v neposlední řadě využití zrealizovaných polních cest k turismu a cykloturizmu, a tím vytvářet prostor k zajištění rozvoje služeb a konkurenceschopnosti venkovských obcí. Další přínos představuje komparace analyzovaného katastrálního území Hrádek u Krajkové s dalšími stavbami obdobného charakteru v okrese Sokolov. Na základě výsledků této bakalářské práce hodnotící reálné dopady na udržitelný rozvoj v praxi, lze bezpochyby označit komplexní pozemkové úpravy, jako významný nástroj k docílení rozvoje venkovského prostoru. Do budoucna může tato bakalářská práce posloužit obcím, jako podklad ke zvážení podání žádosti o komplexní pozemkové úpravy.

10 Přehled literatury a použitých zdrojů

Odborné knihy, monografie, články v odborném periodiku

BATYSTA, M., DOUBRAVOVÁ, J., HALUZOVÁ, J., JACKO, K., JANEČEK, B., KAPIČKA, J., KULÍŘOVÁ, P., NEDVĚDOVÁ, V., NOVOTNÝ, I., PODHRÁZSKÁ, J., SEKÁČ, P., SKLENIČKA, P., TROMBÍK, P., VÁLOVÁ, M., VOPRAVIL, J., 2014: Pozemkové úpravy: nástroj pro udržitelný rozvoj venkovského prostoru. SPÚ ČR, Praha.

BECKMANN, A., DISSING, H., 2004. EU enlargement and sustainable rural development in Central and Eastern Europe, *Environmental Pollution*, 13, 135– 152.

BELL, S., 2012: *Landscape: Pattern, Perception and Process*. Taylor & Francis Group, Anglie. ISBN 9781136318917.

BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., 2009: Rozvoj venkova a rozvoj regionů: Společná zemědělská politika a regionální politika na jednom hřišti. Praha. Vysoká škola ekonomická v Praze. ISSN 1803-1471.

BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., CHABIČOVSKÁ, K., 2009: Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a nástroje rozvoje venkova. 1. vyd. Brno. GaREP Publishing. ISBN 978-80-904308-0-8.

BINEK, J., GALVASOVÁ, I., TOUŠEK, V., VĚŽNÍK, A., KUNC, J., SEIDENGLANZ, D., HALÁSEK, D., ŘEHÁK, S., 2007: Venkovský prostor a jeho oživení. 1. vyd. Brno: Georgetown. ISBN 80- 251-19-5.

BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., 2010: Rozvojové možnosti obcí. 1. vyd. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. ISBN 978-80-87147-29-0.

BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., MARTĚNEK, J., 2011: Synergie ve venkovském prostoru. Paradoxy rozvoje venkova: GaREP, spol. s r.o., Brno. ISBN 978-80-904308-6-0.

BUREL, F., BAUDRY, J., 2003: *Landscape Ecology : Concepts, Methods, and Applications*. Taylor & Francis Group, Anglie. ISBN 9781578086573.

BURIAN, Z., VÁCHAL, J., NĚMEC, J., HLADÍK, J., 2011: Pozemkové úpravy. Praha: Consult. ISBN 80-903482-8-9.

DVOŘÁK, F., 2000: Dějiny Krajkové od roku 2000. Flavia Viera, s.r.o, Sokolov.

DUMBROVSKÝ, M., 2004: Pozemkové úpravy. Brno: Akademické nakladatelství CERM. ISBN 80-214-2668-3.

DUMBROVSKÝ, M., MEZERA, J., STŘÍTECKÝ, L., 2004: Metodický návod pro vypracování návrhů pozemkových úprav. VÚMOP. Praha.

HARTVIGSEN, M., 2014: Land reform and land fragmentation in Central and Eastern Europe, Land Use Policy 36 (2014): 330-341.

HLADÍK, J., PIVCOVÁ, J., 2005: Pozemkové úpravy a ÚSES. Praha. Ministerstvo zemědělství ústředí pozemkový úřad.

HUDEČKOVÁ, H., LOŠŤÁK, M., 2002: Sociologie a její aplikace v regionálním/rurálním rozvoji. Praha. Credit. ISBN 80-213-0952-0.

JEŽEK, J., DOKOUPIL, J., KAŇKA, L., MATUŠKOVÁ, A., ŠLEHOFEROVÁ, M., 2014: Regionální rozvoj. Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 978-80-261-0462-9.

KLVAČ, P., 2009: Člověk, krajina, krajinný ráz. Vyškov. Grafické podniky Kusák. ISBN 978-80-210-5090-7.

KREŠL, J., BARTOŠ, Z., 1982: Územní plánování. Brno. Vysoká škola zemědělská.

LEITAO, A. B., MILLER, J., AHERN, J. ET. MCGARIGAL, K., 2006: Measuring Landscapes. Island Press, Washington. ISBN 9781597267724.

LINDENMAYER, D. B., FISCHER, J., 2006: Habitat Fragmentation and Landscape Change : An Ecological and Conservation Synthesis. Island Press, Washington. ISBN 9781597266062.

LIU, J., TAYLOR, W. W., 2002: Integrating Landscape Ecology into Natural Resource Management. Cambridge University Press, Cambridge. ISBN 9780511158247.

MAREK, T., 2005: Společenský život mladých lidí a seniorů na venkově. Praha. Česká zemědělská univerzita v Praze.

MAZÍN, V. A., 2014: Pozemkové úpravy v kulturní krajině. Západočeská univerzita v Plzni, Plzeň. ISBN 80-238-9095-6.

MÁLIKOVÁ, L., SPIŠIAK, P., 2012: Rural development from the perspective of local actors (case study of Brezno region). MendelNet. Brno. Pp. 653-661.

MIKLÓS, L., DIVIAKOVÁ, A., IZAKOVIČOVÁ, Z., 2018: Ecological Networks and Territorial Systems of Ecological. Springer International Publishing AG, New York. ISBN 9783319940182.

MMR, 2019: Koncepce rozvoje venkova. MMR, Odbor regionální politiky, Praha.

MZe, 2010: Metodický návod k provádění pozemkových úprav: (aktualizovaná verze k 1. 1. 2016). Ministerstvo zemědělství. Praha.

MZe, 2010: Metodický návod k provádění pozemkových úprav: (aktualizovaná verze k 1. 1. 2016). Ministerstvo zemědělství. Praha.

MZe, 2010: Pozemkové úpravy. Ministerstvo zemědělství. Praha. ISBN 978-80-7084-944-6.

MZe, 2012: Společná zařízení v pozemkových úpravách. Ministerstvo zemědělství. Praha. ISBN: 978-80-7434-078-9.

MZe, 2015: Pozemkové úpravy „krok za krokem“: podpořeno z Programu rozvoje venkova ČR 2007 – 2013. Ministerstvo zemědělství, Odbor Řídící orgán PRV ve spolupráci s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy. Praha. ISBN 978-80-7434-228-8.

PAŠAKARNIS G., MALIENE V., 2010: Towards sustainable rural development in Central and Eastern Europe: Applying land consolidation. Land Use Policy 27: (545549).

PEŠKOVÁ, J., 1998: Role vědomí v dějinách. Nakladatelství Lidových novin. Praha. ISBN 80-7106-217-0.

PF ČR, ©2005: KoPÚ Hrádek u Krajkové, 2. Plán společných zařízení. SPÚ, Praha.

PF ČR, ©2003: KPÚ Hrádek u Krajkové, 1. Průzkumné práce – rozbor současného stavu.

SKLENIČKA, P., 2003: Základy krajinného plánování. Naděžda Skleničková, Praha. ISBN 80-903206-1-9.

SPÚ, ©2021: Koncepce pozemkových úprav na období let 2021 – 2025. SPÚ, Praha.

SPÚ, ©2020: Metodický návod k provádění pozemkových úprav. SPÚ, Odbor metodiky pozemkových úprav, Praha.

SVOBODOVÁ, H., 2009: Faktory rozvoje venkova v podmínkách ČR. Brno. Masarykova univerzita. Rigorózní práce.

SVOBODOVÁ, J., VĚŽNÍK, A., 2014: Úvod do geografie venkova. Brno. Vysoká škola pedagogická.

SVOBODOVÁ, H., KONEČNÝ, O., BINEK, J., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., VĚŽNÍK, A., HYNEK, A., 2011: Synergie ve venkovském prostoru. Brno. GaREP. ISBN 978-80- 904308-8-4.

ÚNMZ, 2002: Projektování polních cest, ČSN 73 6109. Český normalizační institut. Praha.

VAN DER REE, R., SMITH, D. J., GRILO, C., 2015: Handbook of Road Ecology. John Wiley & Sons, Incorporated, Hoboken. ISBN 9781118568149.

Elektronické zdroje

AOPK, ©2022: Komplexní pozemkové úpravy z pohledu ochrany přírody a krajiny. Ochrana přírody.cz (online) [cit. 2022-03-04], dostupné z <<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/komplexni-pozemkove-upravy-z-pohledu-ochrany-prirody-a-krajiny/>>

AV ČR, ©2021: Sociologická encyklopedie (online) [cit. 2021.11.06], dostupné z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Metoda_srovn%C3%A1vac%C3%AD>.

ČSÚ, ©2021: Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005 (1. díl) (online) [cit. 2021.12.11], dostupné z <<https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-ceske-republiky-2001-8771jn6lu9>>.

KOVÁŘÍKOVÁ, ZDENĚKA: Reportáž z obce, která si objednala ochranu před povodněmi a suchem. Ekolist.cz (online) [cit. 2022-01-16], dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/reportaz-z-obce-kttera-si-objednala-ochranu-pred-povodnemi-a-suchem?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=hpfeed.szhnp.box&dop_req_id=n6DaXggGaOE-202107220719&dop_id=12687444>, ISSN 1802-9019.

KOVÁŘÍKOVÁ, Z.,: Jak napravit krajinu roztráštěnou vlastnickými vztahy? Rozhovor s projektantkou pozemkových úprav Zuzanou Skřivanovou. Ekolist.cz (online). 2021-03-06 [cit. 2022-02-04], dostupné z <<https://ekolist.cz/cz/publicistika/rozhovory/jak-napravit-krajinu-roztristenou-vlastnickymi-vztahy-rozhovor-s-projektantkou-pozemkovych-uprav-zuzanou-skrivanovou>>, ISSN 1802-9019.

MMR, ©2022: Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2021-2022 (online) [cit. 2022- 02-23] dostupné z <[Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR 2021-2022 | Databáze strategií - portál pro strategické řízení \(databaze-strategie.cz\)](#)>.

MZe, ©2014: Program rozvoje venkova 2014 – 2020 (online) [cit. 2021.07.27], dostupné z <<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>>

MZe, ©2014: Program rozvoje venkova pro období 2014 – 2020 (online) [cit. 2021.07.27], dostupné z <http://eagri.cz/public/web/file/321101/PRV_do_vlady.pdf>.

MZe, ©2020: Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky pro období 2020–2025 (online) [cit. 2021.12.06], dostupné z <https://www.mzp.cz/cz/program_ochrana_prirody_2020_2025>.

MZe, ©2021: Ministerstvo zemědělství. Legislativa. Tematické přehledy právních předpisů (online) [cit. 2021.07.27], dostupné z <<http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/legislativa/tematicke-prehledy-pravnych-predpisu-mze/100056359.html>>.

MZe, ©2021: Pozemkové úpravy a tvorba krajiny (online) [cit. 2021.10.16], dostupné z <<https://eagri.cz/public/web/mze/venkov/archiv/pozemkove-upravy/pozemkove-upravy/co-jsou-pozemkove-upravy/>>.

MZe, ©2021: Realizace polních cest v k.ú. Hrádek u Krajkové (okres Sokolov) (online) [cit. 2021.11.06], dostupné z <<https://www.spucr.cz/aktuality/archiv/karlovarsky/realizace-polnich-cest-v-k-u-hradek-u-krajkove-okres-sokolov.html>>.

MZe, ©2022: Ministerstvo zemědělství. Legislativa. Tematické přehledy právních předpisů (online) [cit. 2022.02.27], dostupné z <<https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/legislativa/tematicke-prehledy-pravnich-predpisu-mze/100056359.html>>.

MZe, ©2022: Ministerstvo zemědělství. Legislativa. Tematické přehledy právních předpisů (online) [cit. 2022.02.27], dostupné z <<https://eagri.cz/public/web/mze/venkov/archiv/uzemkovy-uprav/uzemkovy-uprav/co-jsou-uzemkovy-pro-obce.html>>.

MZe, ©2022: Ministerstvo zemědělství. Legislativa. Tematické přehledy právních předpisů (online) [cit. 2022.02.27], dostupné z <<https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/legislativa/tematicke-prehledy-pravnich-predpisu-mze/100840430.html>>.

MŽP, ©2022: Obecná ochrana přírody a krajiny, ÚSES (online) [cit. 2022.02.01], dostupné z <<https://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/uses/>>.

SVOBODOVÁ, H., 2009: Faktory rozvoje venkova v podmínkách České republiky (online) [cit. 2022-02-25] dostupné z <<https://theses.cz/id/svc7uz/>>.

SPÚ, ©2016: Technický standard dokumentace plánu společných zařízení v pozemkových úpravách (online) [cit. 2021-07-23] dostupné z <https://asociacepu.cz/wp-content/uploads/2016/02/technicky_standard_psz_20161721.pdf>.

SPÚ, ©2017a: Jak probíhají a co jsou pozemkové úpravy (online) [cit. 2021.07.27], dostupné z <https://www.spucr.cz/frontend/webroot/uploads/files/2017/05/jak_probihaji_a_co_jsou_uzemkovy_uprav6119.pdf>.

SPÚ, ©2020: Státní pozemkový úřad zveřejnil financování pozemkových úprav za rok 2020 (online) [cit. 2021.07.27], dostupné z <<https://www.spucr.cz/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/statni-pozemkovy-urad-zverejnil-financovani-pozemkovych-uprav-za-rok-2020.html>>.

SPÚ, ©2021: Státní pozemkový úřad vydal Koncepti pozemkových úprav (online) [cit. 2021.07.27], dostupné z <<https://www.spucr.cz/tiskovy-servis/aktuality/statni-pozemkovy-urad-vydal-koncepci-pozemkovych-uprav.html>>.

SPÚ, ©2022: Proč a jak Státní pozemkový úřad buduje polní cesty (online) [cit. 2022-02-25] dostupné z <<https://www.asz.cz/clanek/3789/proc-a-jak-statni-pozemkovy-urad-buduje-polni-cesty/>>.

Zeměměřič, ©2021: SPÚ vydal koncepci pozemkových úprav. Koncepce pozemkových úprav na období 2021-2025 (online) [cit. 2021.09.15], dostupné z <<https://www.zememeric.cz/statni-pozemkovy-urad-vydal-koncepci-pozemkovych-uprav/>>.

Legislativní zdroje

Vyhláška č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav, v platném znění.

Vyhláška č. 395/1992 MŽP ČR, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, v platném znění.

Zákon č. 503/2012 Sb. Zákon o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Seznam obrázků a tabulek

Tabulka 1: Plánované náklady na činnosti v pozemkových úpravách pro období 2021 – 2025.

Tabulka 2: Předpokládaný plán řešení PÚ v období 2021 – 2025. Zahájené PÚ – znamená zahájení ve smyslu § 6 zákona o pozemkových úpravách; rozpracované PÚ – znamená uzavření smlouvy o dílo s dodavatelem; dokončené PÚ – znamená zapsání do KN.

Tabulka 3: Základní charakteristiky pro Karlovarský kraj.

Tabulka 4: Využití krajiny pro Karlovarský kraj.

Tabulka 5: Cestní síť – ostatní plochy komunikace dle evidence KN.

Obrázek 1: Struktura půdního fondu k.ú. Hrádek u Krajkové (autorka Vejsadová podle PF ČR).

Obrázek 2: Topografická mapa k.ú. Hrádek u Krajkové v rámci ČR.

Obrázek 3: Topografická mapa zájmového území k.ú. Hrádek u Krajkové.

Obrázek 4: Hlavní polní cesta – HPC 2

Obrázek 5: Hlavní polní cesta – HPC 2

Obrázek 6: Hlavní polní cesta – HPC 4

Obrázek 7: Hlavní polní cesta – HPC 4

Obrázek 8: Hlavní polní cesta – HPC 4

Obrázek 9: Fotografie - HPC 2 - štěrkový kryt se zakalením lomovou výsivkou (SPÚ ©2021)

Obrázek 10: Fotografie - Výsadba doprovodné zeleně u HPC 2 (SPÚ ©2021)

Obrázek 11: Fotografie - HPC 3 - šterkový kryt se zakalením lomovou výsivkou (SPÚ ©2021)

Obrázek 12: Fotografie - HPC 4 – penetrační makadam (SPÚ ©2021)

Obrázek 13: Fotografie - Napojení HPC 4 na již zrealizovanou HPC 6 (SPÚ ©2021)

Obrázek 14: Fotografie VPC 7 kryt z penetračního makadamu s živičným nátěrem (SPÚ ©2021)

Obrázek 15: Návrh cestní sítě – PSZ k.ú. Hrádek u Krajkové (autor Vejsadová podle PF ČR)

Obrázek 16: Návrh cestní sítě – PSZ k.ú. Hrádek u Krajkové.

Obrázek 17: Přehled polních cest - k.ú. Hrádek u Krajkové.

Obrázek 18: Topografická mapa – zrealizovaná cestní síť v k.ú. Hrádek u Krajkové.

Obrázek 19: Přehled vybraných k.ú. v okrese Sokolov, která byla zrealizována v rámci procesu komplexních pozemkových úprav (Vejsadová podle SPÚ (©2014), SPÚ (©2018), SPÚ (©2018))